

Sisekaitseakadeemia

Päästekolledž

Kristjan Mägi

**VABATAHTLIKE MERE PÄÄSTJATE KAASAMINE
SISEVEEKOGU ÕNNETUSTE LAHENDAMISELE**

Lõputöö

Juhendaja:

Rivo Salong

Kaasjuhendaja:

Igor Šarin, MA

Tallinn 2017

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Päästekolledž	Kaitsmine: juuni 2017
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Vabatahtlike merepäästjate kaasamine siseveekogu õnnetuste lahendamisele.</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: Volunteer maritime rescuers involvement in resolving the inland water accidents.</p> <p>Lühikokkuvõte: töö on kirjutatud eesti keeles, võõrkeelne kokkuvõte inglise keeles. Töö koos lisadega on 79-l leheküljel, millest 42 lehekülge moodustavad töö põhiosa. Töös on 13 joonist, 3 tabelit ja 4 lisa.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on välja selgitada vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate veepääste koolitusala erinevused, vabatahtlike merepääste seltside varustuse hetkeseis ning sellest lähtuvalt teha rakendustepanek vabatahtlike merepääste seltside kaasamiseks siseveekogu õnnetuste lahendamisele.</p> <p>Töö teoreetilises osas antakse ülevaade vabatahtluse olemusest ning Eesti ja Soome vabatahtlikust merepääste süsteemist, mis annavad sisendeid empiirilise osa jaoks.</p> <p>Lõputöö eesmärgi saavutamiseks viidi empiirilises osas läbi dokumentide analüüs ja struktureeritud ankeetküsimustik. Dokumentide analüüsimisel võrreldi vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate veepääste koolitusprogramme, mille paremaks mõistmiseks koostas autor koolituskavade võrdlustabeli. Selle käigus selgitati välja vabatahtlike merepäästjate täiendav koolitusvajadus siseveekogu õnnetuste reageerimiseks. Ankeetküsimustikuga koguti informatsiooni vabatahtlike merepäästjate reageerimisvalmidusest, varustuse hetkeseisust, nende enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetustele ning selle jaoks vajalikul täiendkoolitusel osalemise kohta.</p> <p>Dokumentide analüüsis selgus, et efektiivse veepääste teenuse pakkumiseks oleks vabatahtlikele merepäästjatele täiendavalt vaja päästelaua käsitlemist ja vooluveekogudel pinnaltpääste teostamise koolitust. Ankeetküsimustikust ilmnis vabatahtlike merepäästjate täiendav varustuse vajadus ning nende poolne huvi olla kaasatud siseveekogu õnnetustele ja selle jaoks vajalikul täiendkoolitusel osalemisele.</p> <p>Lõputöö tulemustest lähtuvalt tegi autor ettepaneku vabatahtlike merepäästjate kaasamisvõimaluse laiendamiseks ning selleks vajalike väljundite täitmiseks. Ettepanekud on rakendatavad, kuid nõuavad lisafinantseeringuid ja õiguslike regulatsioonide üle vaatamist.</p>	
Lisad (nt CD, DVD jms):	
Võtmesõnad: vabatahtlik, vabatahtlik merepääste, siseveekogu õnnetused	
Võõrkeelsed võtmesõnad: voluntary, voluntary maritime rescue, inland water accidents	
Lõputöö seos riiklike arengukavade ja prioriteetidega: Siseturvalisuse arengukava 2015-2020	
Säilitamise koht:	
Töö autor: Kristjan Mägi	
<p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste tööde autorite tööd, seisukohad, kirjallikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud. Olen nõus oma lõputöö avaldamisega elektroonilises keskkonnas.</p> <p>Allkiri:</p>	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Rivo Salong	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Igor Šarin	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Ain Karafin	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1 VABATAHTLIKU TEGEVUSE OLEMUS	8
1.1 Vabatahtluse olemus ja vabatahtlike panus Eestis.....	8
1.2 Vabatahtlike osalemine Eesti merepäästes	13
1.3 Soome vabatahtlik merepääste süsteem.....	17
2 VABATAHTLIKE MEREPÄÄSTJATE KAASAMISVÕIMALUSE ANALÜÜS	21
2.1 Metoodika ja valim	21
2.2 Kutseliste päästjate ja vabatahtlike merepäästjate koolituskavade võrdlus.....	22
2.3 Ankeetküsitluste analüüs	26
2.4 Järeldused ja ettepanekud	33
KOKKUVÕTE	35
SUMMARY	37
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	38
Lisa 1. Veepäästevõimekuste VP1 ja VP2 kalenderplaanid.....	43
Lisa 2. Vabatahtlike merepäästjate koolituskavad	49
Lisa 3. Koolituskavade võrdlustabel	74
Lisa 4. Ankeetküsimustik	77

SISSEJUHATUS

Õnnetused juhtuvad inimestega ettearvamatul ajal ning aastaajast olenemata. Samuti ei ole ka võimalik prognoosida õnnetusi, mis toimuvad veekogudel. Kui veel mõned aastad tagasi sai uppumissurmade peamist aset leidmist ennustada sooja aastaaja tulekuga, siis tänasel päeval seda enam teha ei saa. Päästeameti „Uppunutega lõppenud veeõnnetuste analüüsist 2016“ nähtub, et aasta aastalt on see väide üha enam hääbumas. Kui aastal 2010 uppus suvekuudel 63 ja külmemal perioodil 34 inimest, siis aastal 2016 olid samad arvud vastavalt 10 ja 36. Sellest tulenevalt on suvekuudel uppunute arv peaaegu 4 korda väiksem kui külmal perioodil. (Päästeamet, 2017f, lk 5)

Viimastel aastatel on märgatavalt tõusnud nii Politsei- ja Piirivalveameti kui Päästeameti poolt tehtavate veeõnnetuste alase ennetustöö maht ja kvaliteet. Sellele vaatamata püsib veeõnnetuste alane statistika viimaste aastate lõikes suhteliselt muutumatuna. (Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste, 2012a, lk 18)

Päästeameti viimase kolme aasta (2014, 2015 ja 2016) uppunute statistika järgi on Eestis uppunud vastavalt 68, 39 ja 46 inimest (Päästeamet, 2017e, lk 4). Kui vaadelda tuleõnnetustes hukkunute statistikat, võib tõdeda, et ennetustöö täidab oma eesmärgi ning hukkunute arvu langus on aastate lõikes pidev. Aastatel 2014, 2015 ja 2016 on tulesurmades hukkunute arvud vastavalt 54, 50 ja 39 (Päästeamet, 2017e, lk 5). Samas ei saa ka väita, et veeohutusala ennetustöö ei ole uppumissurmaga lõppenud veeõnnetustele avaldanud mitte mingisugust mõju. Vaadeldes uppumissurmade kümne aasta statistikat, on langus märgatav. Kui aastal 2006 uppus Eestis 72 inimest, siis 2016 oli see juba eelmainitult 46. Siiski on Eestis uppunute arv, võrreldes põhjanaabrite soomlastega, liiga kõrge. Kui Soomes uppus 2016 aastal 100 000 elaniku kohta keskmiselt 1,7 inimest (Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto, 2017), siis Eestis oli sama arv 3,5 (Päästeamet, 2017f, lk 3). Ennetustöö tulemuslikkuse võrdlemisel tuleb silmas pidada ka seda, et tuleõnnetuste vähendamiseks alustati ennetustööd 2007 aastal, kuid veeohutusala ennetuskampaniat 2010. aastal (Siseministeerium, 2012b, lk 42-49).

Läbi objektipõhise hindamise selgus, et Eestis on 39 siseveekogu, milles päästetöö läbiviimiseks on vajalik päästetöö paat. 39-st siseveekogust 37-s toimub aktiivne puhkuse veetmine, spordi tegemine ning kalastamine (Päästeamet, 2014a, lk 4). Päästetöö paadi olemasolu riiklikus päästekomandos eeldab veepäästeteenuse erivõimekust. Erivõimekuste

tagamine on päästevõimekuse loomisel kulukas, kuid vähese kasutusintensiivsusega. Seetõttu tuleb Siseministeeriumi koostatud dokumendi „Siseturvalisuse arengukava 2015-2020“ kohaselt otsida võimalusi luua erivõimekused ametkondade üleselt (Siseministeerium, 2016d, lk 50).

Eelmainitud arengukava kohaselt tuleneb suurim surve siseturvalisusega seotud teenuste osutamisel linnastumise ja hajaasustuse süvenemisest, see raskendab kõigile piirkondadele võrdsete siseturvalisuse teenuste tagamist. Siseturvalisuse valdkonna arengu planeerimisel on oluline arvestada kõikide piirkondade vajaduste muutumise ja eripäradega. Sellest tulenevalt on piirkondlike erinevuste vähendamiseks ning turvalise elukeskkonna loomiseks äärmiselt oluline elanike, kohalike omavalitsuste ning era- ja mittetulundussektori kaasamine, koostöö ja vabatahtliku partnerluse arendamine. Samuti nähtub arengukavast, et vabatahtlike potentsiaali ei ole Eestis siseturvalisuse tagamisel veel täiel määral ära kasutatud. Seni on vabatahtlikke kaasatud üsna kitsas valdkonnas ning edaspidi peaks kaasamisvormi laiendama, sealjuures arvestades vabatahtlike võimete, oskuste ja ootustega. (Siseministeerium, 2016d, lk 28-29)

Teiste Eesti siseturvalisusesse panustavate vabatahtlike kõrval annavad märgilise panuse ka vabatahtlikud merepäästjad, kellel on oma piirkonnas turvalisuse hoidmisel väga suur roll ja nende panus siseturvalisuse toimimisse on märgatav. Samuti peetakse neid oluliseks ressursiks merepääste efektiivsel toimimisel. (Siseministeerium, 2016d, lk 15)

Vabatahtlikud merepäästjad on oma teenuse pakkumiseks koondunud merepäästeseltsidesse, kes omakorda jagunevad kahe katuseorganisatsiooni vahel („Päästeliit“ ning „Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste“). Erandiks on üksi tegutsev Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts, mis ei kuulu eelmainitud ühingute nimistusse. Tänapäevase seisuga tegutseb eestis 52 vabatahtlikku merepäästeseltsi. Enamik neist on lepingulises suhtes Politsei- ja Piirivalveametiga ning lepingu järgi reageerivad nad ainult merepääste sündmustele. Käesolev lõputöö käsitleb vabatahtlike merepäästjate kaasamisvõimaluse laiendamist, seades eesmärgiks uurida võimalust vabatahtlike merepäästjate kaasamiseks ka siseveekogude õnnetuste lahendamisele.

Tuginedes eelmainitud siseturvalisuse probleemidele ja kitsaskohtadele võib öelda, et lõputöö teema on aktuaalne, kuna käsitleb siseturvalisusesse panustavate vabatahtlike täiendavat rakendusvõimalust.

Varasema sellekohase uuringuna saab käsitleda Verniku (2014) magistritööd, kus ta tegi ettepanekuid vabatahtlike parema osalemise tagamiseks merepäästetöödel. Käesoleva lõputöö

teema on aga uudne, kuna autori teada ei ole varem uuritud võimalusi vabatahtlike merepäästjate kaasamiseks siseveekogu õnnetuste lahendamisele Eestis. Uurimisprobleemiks on autor püstitanud küsimuse- millist täiendavat koolitust ja varustust on vabatahtlikele merepäästjatele vaja, et nad saaksid vajadusel reageerida ka õnnetustele, mis on toimunud siseveekogudel? Uurimisprobleemi lahendamiseks püstitas autor järgmised uurimisküsimused:

1. Kuidas toimub vabatahtlike osalemine Eesti ja Soome merepäästetegevuses?
2. Millised on vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate peamised veepäästeteenuse koolitusealased erinevused ning millist koolitust oleks vabatahtlikele merepäästjatele siseveekogu õnnetustele reageerimiseks täiendavalt vaja?
3. Millist varustust on vabatahtlikele merepäästjatele täiendavalt vaja, et nad oleksid võimelised reageerima siseveekogu õnnetustele?

Lõputöö eesmärk on välja selgitada vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate veepääste koolitusala erinevused, vabatahtlike merepääste seltside varustuse hetkeseis ning sellest lähtuvalt teha rakendustepanek vabatahtlike merepääste seltside kaasamiseks siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Uurimisprobleemi lahendamiseks ja töö eesmärgi saavutamiseks seadis autor järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade Eesti ja Soome vabatahtlikkust merepääste süsteemist.
2. Võrrelda vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate ettevalmistust veepäästeteenuse osutamiseks.
3. Viia vabatahtlike merepäästeseltside seas läbi ankeetküsitlus nende reageerimisvalmidusest ja olemasoleva varustuse kohta.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on autor valinud kõikse valimi. Valimi moodustavad kõik Eestis tegutsevad vabatahtlikud merepäästeseltsid, keda on tänase seisuga kokku 52. Andmete kogumiseks on autor valinud struktureeritud andmekogumismeetodi ja dokumentide analüüsi. Empiirilise uuringu jaoks vajaliku informatsiooni saamiseks viis autor läbi ankeetküsitluse, mille vastused aitavad viia püstitatud eesmärkideni. Saadud andmete analüüsimiseks kasutab autor kirjeldavat statistilist andmete analüüsi meetodit. Dokumentide analüüsimiseks valis lõputöö autor vabatahtlike merepäästjate koolituskavad ja kutseliste päästjate veepääste erivõimekuse kalenderplaanid.

Lõputöös läbi viidud uurimusest saab kasu Päästeamet, sest töös tuuakse välja vabatahtlike merepäästjate täiendav koolitus- ja varustusvajadus, et nad saaksid lisaks veepääste erivõimekust teostavatele kutselistele päästjatele pakkuda kvaliteetset veepäästeteenust seis- ja vooluveekogudel. Uuringu käigus selgub vabatahtlike merepäästeühingute täiendav varustus- ja koolitusvajadus veepäästeteenuse osutamiseks siseveekogudel. Samuti selgitatakse välja nende enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetuste lahendamisele.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Teoreetilises peatükis annab autor ülevaate vabatahtluse olemusest, hetkel Eestis kehtivast vabatahtlikust merepääste süsteemist ning võrdluseks Soome vabatahtliku merepääste mudelist. Teises, empiirilises peatükis, võrdleb autor vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate koolituskavasid ja kasutusel olevat päästevarustust. Lisaks analüüsib ankeetküsitluse tulemusi ning nendest lähtuvalt teeb rakendusetepaneku vabatahtlike merepäästjate kaasamisvõimalusest õnnetustele, mis leiavad aset seis- ja vooluveekogudel.

1 VABATAHTLIKU TEGEVUSE OLEMUS

1.1 Vabatahtluse olemus ja vabatahtlike panus Eestis

Vabatahtlikega seostuv kõige laiem mõiste on kodanikuühiskond. Eestis määratletakse kodanikuühiskonda kui kõiki inimesi huvide ja võimete kohaselt kaasavat osalusühiskonda, mis hõlmab inimeste omaalgatuslikku koostööd oma huvide järgimiseks ning avalike asjade arutamises ja otsustamises osalemiseks, samuti seda koostööd võimaldavaid ühendusi, võrgustikke ja institutsioone. Kodanikuühiskond tähendab suutlikku avalikku sektorit, tugevat erasektorit ja aktiivset kolmandat sektorit. (Hea Kodanik, 2017)

Kolmanda sektori all mõistetakse vabatahtlike tegevust koondavaid ühinguid, mille sees üksikisikud ja rühmad teevad koostööd selleks, et teostada oma huve ja väärtusi (Vabatahtlike Tegevuse Arenduskeskus, 2008, lk 15). Kolmanda sektori eesmärgiks on eelkõige kohalike elanike ühtekuuluvustunde suurendamine ja kohaliku elu edendamine. Erinevalt avaliku- ja erasektorile, ei ole kolmanda sektori tegevus suunatud kasumi saamisele ega võimu teostamisele.

Kolmas sektor teostab ennast läbi vabatahtliku tegevuse. Vabatahtlikul tegevusel on läbi aegade olnud mitmeid definitsioone. Näiteks Rodell (2013, p. 1274) defineerib vabatahtlikku tegevust kui oma aja või oskuste loovutamist vabatahtlike rühma või organisatsiooni jaoks, läbi kavandatud tegevuse. Samas Wilson (2000, p. 215) näeb vabatahtliku tegevusena ette igasugust tegevust, mis on tehtud inimese vabast ajast teise isiku, rühmituse või mõne muu liikumise abistamiseks ning märgib ära ka, et seda tehakse tasuta saamata. Nendest definitsioonidest kujuneb vabatahtlikule tegevusele kolm tunnust:

- vabatahtlikku tegevust tehakse omal soovil ja vabast tahtest;
- vabatahtliku tegevusega panustatakse ühiskonna parendamisesse;
- vabatahtlikusse tegevusse panustaja ei saa materiaalselt tulu.

Vabatahtliku tegevuse võib tinglikult jagada kaheks: omaalgatuslikuks ja organisatsioonide juhitud vabatahtlikuks tegevuseks. Omaalgatuslik vabatahtlik tegevus on vabatahtlikuna tegutsemine omal algatusel ja iseseisvalt. Organisatsioonide korraldatud vabatahtlik tegevus on vabatahtlikuna osalemine mõne organisatsiooni algatatud ja korraldatud tegevustes. Samuti

saab vabatahtlikku tegevust liigitada kas ühekordseks või regulaarseks. Ühekordne vabatahtlik tegevus tähendab, et vabatahtlikud abistavad konkreetse tegevuse, ürituse või projekti läbiviimisel või reageerivad väljakutsele. Regulaarne vabatahtlik tegevus tähendab, et vabatahtlikud tegutsevad regulaarselt pikema aja jooksul. (Tartu Vabatahtlike Keskus, 2007, lk 4)

Organisatsioonide korraldatud vabatahtlikku tegevust iseloomustab mõiste vabatahtlik teenistus. Teenistuse mõistet seostatakse mingi teenuse osutamist kindlaks määratud ajavahemikul eelnevalt kokkulepitud tegevusega. Sarnasetl vabatahtlikuna töötamisele, on ka vabatahtlik teenistus sundimatu ja põhineb inimese vabal tahtel. Samuti ei maksta selle eest palka, kuid teatud juhul on kulude katteks ette nähtud teatav kompensatsioon. Lisaks eelnevale on vabatahtlik teenistus kindla aja jooksul aset leidev struktureeritud tegevus, mis põhineb asjaosaliste mavahelisel kokkuleppel ning millel on kindlad reeglid ja raamistik. (Amorim, et al., 2002, lk 11)

Vaadeldes vabatahtlikku tegevust üle Euroopaliselt, on liikmesriikide vahel selged erinevused. Kui osades riikides on vabatahtlusel pikaajalised traditsioonid ning kolmas sektor on hästi arenenud, siis mõnedes teistes riikides on see veel kujunemisjärgus või halvasti arenenud. Järgnevalt on ära toodud aktiivsustasandid vabatahtlikus tegevuses osalemise aktiivsusest Euroopa liikmesriikides (GHK International, 2010, p. 7):

- **Väga kõrge-** Austria, Holland, Rootsi, Inglismaa. Neis riikides on üle 40% täisealistest kodanikest aktiivsed vabatahtlikus tegevuses.
- **Kõrge-** Taani, Soome, Saksamaa, Luksemburg. Neis riikides on vabatahtliku tööga seotud 30%- 39% täisealistest kodanikest.
- **Keskmine-** Eesti, Prantsusmaa, Läti, kus on vabatahtliku tegevusega tegelenud 20%-29% täisealistest kodanikest.
- **Pigem madal-** Belgia, Küpros, Tšehhi, Iirimaa, Malta, Poola, Portugal, Slovakkia, Rumeenia, Sloveenia, Hispaania, kus on vabatahtlikusse tegevusse panustanud 10%-19% kodanikest.
- **Madal-** Bulgaaria, Kreeka, Itaalia, Leedu. Nendes riikides on vabatahtlusesse panustanud alla 10% täisealistest kodanikest.

Saamaks informatsiooni vabatahtlike panusest Eestis, viisid Emor ja PRAXIS (2009) ühiselt läbi uuringu kus uuriti vabatahtlikke ja mittevabatahtlikke. Peale selle moodustati klasteranalüüsi tulemusena kolm vabatahtlike tüüpi:

- I tüüp- väheaktiivne, konkreetsel tegevusel või sotsiaalsel võrgustikul põhinev vabatahtlik;
- II tüüp- aktiivne, projektides kaasalööv ja uutel kogemustel põhinev vabatahtlik;
- III tüüp- aktiivne, kitsa valdkonna ja rühmade tegevusel põhinev vabatahtlik.

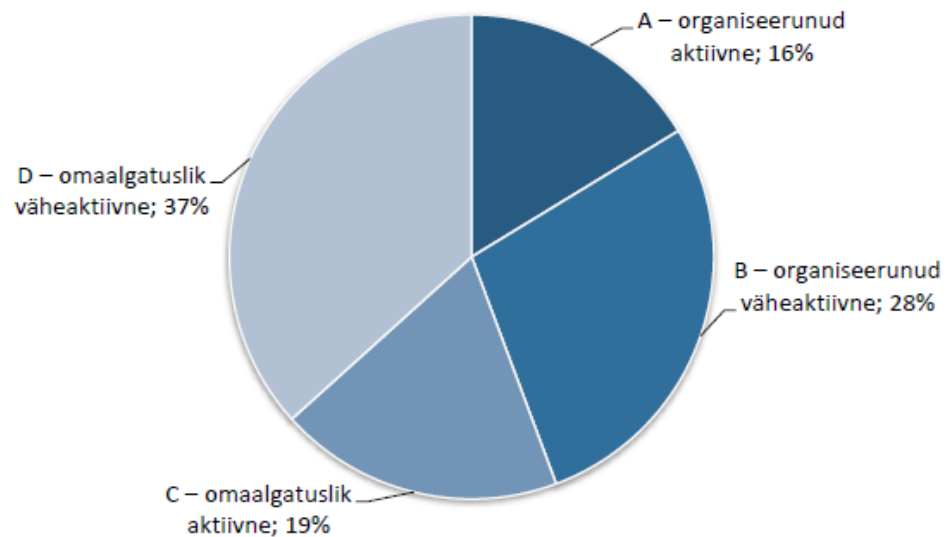
Need tüübid lähtuvad peamiselt vabatahtliku tegevuse aktiivsuse-passiivsuse aspektist. Eelmainitud uuringu jätkuks viis PRAXIS (2013) läbi samateemalise kordusuuringu, kus lähtuti samuti 2009. aasta uuringus väljatöötatud terminoloogiast ja küsitlusankeedi tunnustest, kuid täiendati ja täpsustati vabatahtlike tüpoloogiat. (PRAXIS, 2014c, lk 9)

Selles uuringus on vabatahtlike liigitamise peamiseks teljeks omaalgatusliku ja organiseeritud vabatahtliku tegevuse eristus. Organiseeritud vabatahtlikuks tegevuseks peetakse vabatahtlikuna osalemist mõne organisatsiooni juures, organisatsiooni algatatud ja ellu viidud tegevustes. Omaalgatusliku vabatahtlikkuse aluseks on inimese oma algatus ja iseseisev tegutsemine. (PRAXIS, 2014c, lk 9)

Teine põhitelg on tegevuse aktiivsus, mille alusel saab nii organiseeritud kui ka iseseisva vabatahtliku tegevuse jagada aktiivseks ja väheaktiivseks. 2009. aasta uuringus käsitleti väheaktiivsetena ühekordset ja aktiivsetena regulaarset tegevust. Kui vabatahtlikud abistavad konkreetse tegevuse, ürituse või projekti elluviimisel või reageerivad üleskutsele, siis on tegu ühekordse vabatahtliku tegevusega. Kindla korrapäraga (näiteks iga nädal, iga kuu, iga kahe kuu tagant, igal kevadel korduva) ja järjepidevalt pikema aja jooksul tegutsemist nimetatakse regulaarseks vabatahtlikuks tegevuseks. 2013 aasta uuringus on aga sagedusskaalale lisatud episoodiline vabatahtlik tegevus. See on pigem juhuslik vabatahtlik tegevus, mida tuleb ette rohkem kui ühel korral ning sellele tulemustele tuginedes on regulaarseid vabatahtlikke nimetatud aktiivseteks ning ühekordseid ja episoodilisi väheaktiivseteks. Aktiivsuse tunnus koondab seega mitu aspekti: tegevuse sageduse, kordade arvu ja juhuslikkuse/reegliparasuse. Kirjeldatud kahe sisulise telje ristamisest kujuneb neli vabatahtlike tüüpi (PRAXIS, 2014c, lk 10):

- organiseerunud aktiivne (tüüp A);
- organiseerunud väheaktiivne (tüüp B);
- omaalgatuslik aktiivne (tüüp C);
- omaalgatuslik väheaktiivne (tüüp D).

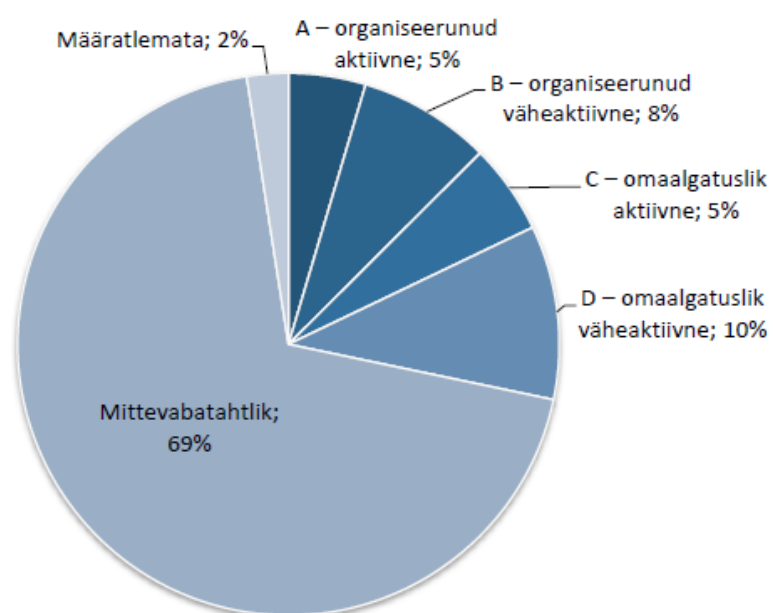
Lähtudes eelmainitud tüüpidest, saadi 2013 aasta uuringu tulemusel vabatahtlike täpsem jaotus, mis on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1. Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis tüüpide järgi (PRAXIS, 2014c, lk 32)

Joonisest 1 nähtub, et suurem osa vabatahtlikus tegevuses osalenutest tegi seda omaalgatuslikult ja väheaktiivselt. Antud lõputöös käsitletud vabatahtlikud (organiseerunud aktiivne) moodustavad üldkogust kõige väiksema osa.

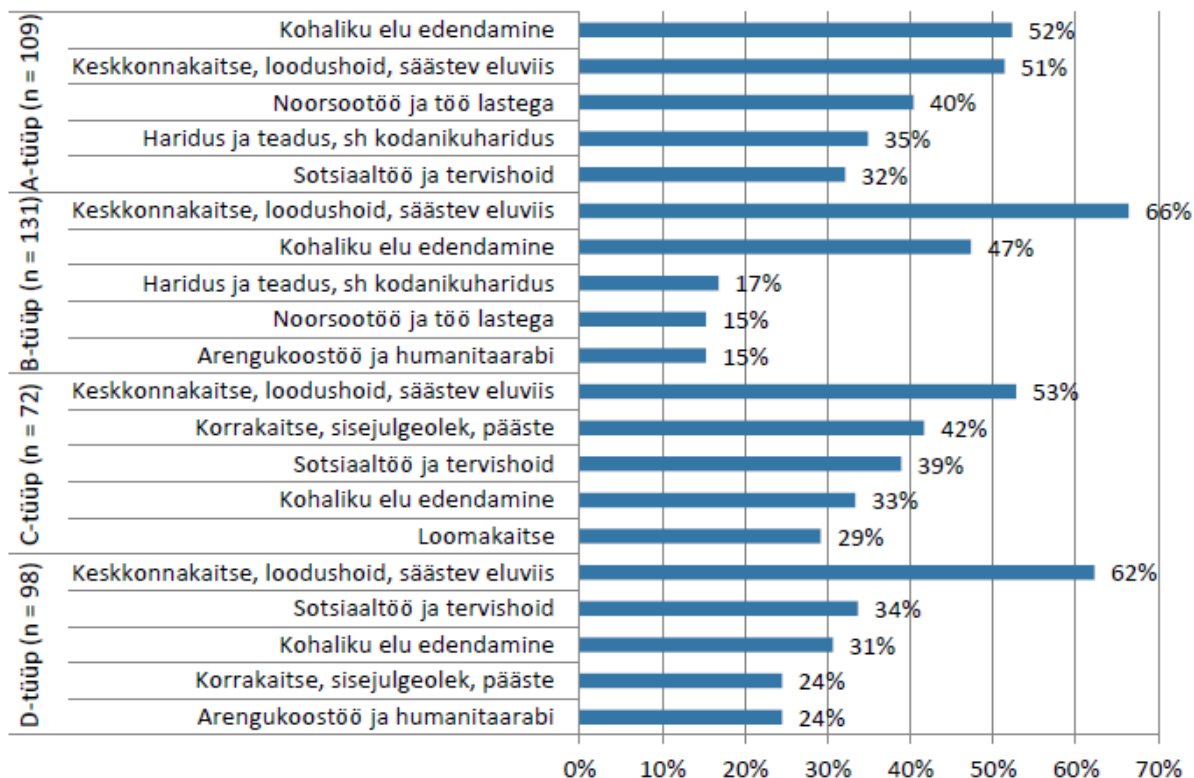
Samas uuringus saadud vastuste tulemusel koostati joonis (vt Joonis 2) vabatahtlikus tegevuses osalenute ja mitteosalenute kohta Eesti elanikkonnast.

Joonis 2. Vabatahtlikus tegevuses osalemine ja mitteosalemine Eestis (PRAXIS, 2014, p. 31)

Joonis 2 näitab ilmekalt, et suur osa eestlastest ei ole vabatahtlikus tegevuses osalenud ning organiseerunud aktiivsete vabatahtlike osakaal üldkogus jääb tagasihoidlikuks.

Antud lõputöös on PRAXISE (2013) uuringu järgi vaadeldavaks sihtrühmaks aktiivne organiseerunud vabatahtlik, kes panustab oma tegevusega siseturvalisuse paremasse toimimisse. Joonisel 3 on kujutatud vabatahtliku tegevuse populaarsus selle tüübi järgi. Joonisest nähtub, et organiseeritud aktiivse vabatahtliku motiiv panustada sisejulgeolekusse jääb keskpärasest natuke alla. See loob kuvandi, et siseturvalisuse vabatahtlike kaasalöömise tahte kasvatamises ja kaasamises on veel arenguruumi.

Joonis 3. Vabatahtliku tegevuse tüübi populaarsus valdkonna järgi (PRAXIS, 2014c, lk 37)

Kõige suurem osa vabatahtlikest tegutseb keskkonnakaitse, loodushoiu ja säästva eluviisi valdkonnas. Siia kuuluvad muu seas koristustalgud ja heakorratööd, nagu näiteks „Teeme ära!”-liikumine. Ehkki see valdkond oli oluline ka viis aastat tagasi, on selle puhul toimunud kõige kiirem tõus valdkondade pingereas. Populaarsuselt teine oli 2013. aastal kohaliku elu edendamise valdkond, kusjuures 21% vabatahtlikest nimetas tegutsemist külaliikumises ja

maaelu arendamises ning 18% osalemist viimastel aastatel hoogu kogunud linnade asumiseltsides. (PRAXIS, 2014c, lk 27)

Üle poole Eesti vabatahtlikest on naised (58%). Vanuseliselt on enim 35–49aastaseid (30%) ja 15–24aastaseid (22%), kes moodustavad kokku 52% kõigist vabatahtlikest. Hariduse järgi on pooled vabatahtlikud kesk- või keskeriharidusega (sh kutseharidus) ja 34% kõrgharidusega, kusjuures kõrgharidusega inimeste osakaal vabatahtlike seas on suurem kui kogu rahvastikus (25%). 77% vabatahtlikest on eestlased ja 90% Eesti kodakondsusega. Ameti poolest on vabatahtlikud peamiselt keskastme spetsialistid, ametnikud, isikuteenindajad (26%) ning ettevõtjad, juhid ja tipp-spetsialistid (20%). Rohkem kui pooltel vabatahtlikel ei ole lapsi. Vabatahtlike hulgas on enamuses pere kohta kõrgema sissetulekuga inimesed, kes teenivad 801 ja rohkem eurot kuus (42%). (PRAXIS, 2014c, lk 23)

Tuginedes eeltoodud vabatahtlikkuses osalemise näitajatele võib tõdeda, et Eestil on kolmanda sektori arendamises veel palju ära teha, et jõuda põhjamaade (Soome, Roots, Taani) tasemele. Siinkohal saab olukorda parandada ka riik, pakkudes vabatahtlikule tegevusele rohkem tuge, mis seisneb vabatahtlikkuse tunnustamises ja väärtustamises (PRAXIS, 2014c, lk 53).

1.2 Vabatahtlike osalemine Eesti merepäästes

Paratamatult Eesti elanikkond väheneb ning lisaks sellele toimub intensiivne linnastumine, inimeste ootus turvalise elukeskkonna järele kogu riigis on aga endiselt kõrge. Seetõttu tuleb lahendada probleem – kuidas suudetakse riigis kulusid suurendamata kaasas käia Eestis toimuvate demograafiliste, majanduslike ja sotsiaalsete muutustega ning tagada elanikele turvaline elukeskkond. Täna toimiva kutselise päästesüsteemiga ei suudeta väikese asustustihedusega ning suure saarte hulgaga Eestis kõikide abivajajateni jõuda Päästeameti poolt seatud 15 minutiga. (Siseministeerium, 2013c, lk 3).

Riikliku päästevõrgustiku järgi elab 7% Eesti elanikest abikaugetes piirkondades, seetõttu on vaja laiendada elupäästevõimekusega päästeteenuste pakkumist. Olukord eeldab suuremat kogukonna kaasamist ning kogukondliku päästetöömudeli ümberhindamist. Oma kogukonna turvalisuse toimimisse annavad teiste vabatahtlike kõrval oma panuse ka vabatahtlikud päästjad maal ja merel. Vabatahtlikud päästjad maal tegutsevad 115 päästekomandos ja neljas

reservpäästerühmas ning pakuvad tuge riiklikule päästesüsteemile, seda nii igapäevastel sündmustel kui ka suurõnnetustel või hädaolukordades. (Siseministeerium, 2016d, lk 27)

Tunnustatud vabatahtlikud merepäästjad toetavad Politsei- ja Piirivalveametit merepäästesündmustele reageerimisega (Siseministeerium, 2016d, lk 27). Vabatahtlikud merepäästjad on oma tegevuse teostamiseks koondunud mittetulundusühingutesse. Tänapäevaks tegutseb Eestis kokku 52 vabatahtlikku merepäästeühingut. Vabatahtlikel merepääste ühingutel tekib alluvussuhe Politsei- ja Piirivalveametiga tsiviilõigusliku lepingu sõlmimisega. Leping sõlmimise kohustust nõuab Halduskoostöö seadus § 3 lõige 4 (Halduskoostöö seadus, 2016). Hetke seisuga on Politsei- ja Piirivalveametiga tsiviilõigusliku lepingu sõlminud 35 vabatahtlikku merepääste ühingut (Siseministeerium, 2016e). See teeb kokku üsna arvestatava jõu siseturvalisuse tagamise kodanike endi poolt, kuid riiklik arengukava näeb potentsiaali vabatahtlike täiendaval kaasamisel siseturvalisuse arengus.

Koostöö vabatahtlike merepäästjatega algas 2008. aastal arengurühma, kuhu kuuluvad Politsei- ja Piirivalveameti spetsialistid ja vabatahtlike esindajad, loomisega. Augustis 2010 toimus vabatahtlike mere- ja järvepäästeühingute ühis seminar koos Siseministeeriumi, Päästeameti ning Politsei- ja Piirivalveameti esindajatega. Igal suvel on korraldatud koostöös vabatahtlike merepäästjatega kahepäevane koolitus või ühis õppus, et anda vabatahtlikele merepäästjatele erinevaid oskusi merepäästetöödeks ja harjutada koostööd. (PRAXIS, 2012, lk 18).

Õiguslikud alused vabatahtlikele merepäästjatele anti 2012 aastal Politsei- ja Piirivalve seaduse muudatusega, kui sinna lisati peatükk 5¹, „Vabatahtlik merepääste“. Eelnimetatud seaduse kohaselt on vabatahtlik merepäästja isik, kes on selle mittetulundusühingu liige, kellega Politsei- ja Piirivalveamet on sõlminud merepäästetöö korraldamiseks tsiviilõigusliku lepingu ning keda Politsei- ja Piirivalveamet on tunnustanud vabatahtliku merepäästjana (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012).

Politsei ja Piirivalve seaduse §108⁶ kohaselt tunnustatakse vabatahtliku merepäästjana vähemalt 18-aastast isikut, kes vastab vabatahtliku merepäästja kutsesobivuse ja füüsilise ettevalmistuse nõuetele, kes on läbinud vähemalt vabatahtliku merepäästja esimese astme õppe või Politsei- ja Piirivalveameti poolt tunnustatud vastava õppe ja sooritanud arvestuse ning kelle tervislik seisund võimaldab tegutseda vabatahtliku merepäästjana (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012). Vabatahtliku merepäästja kutsesobivuse nõuetele kvalifitseerumiseks peab inimene vastama järgmistele isikuomadustele:

- olema lojaalne Eesti Vabariigile, aus ja seaduskuulekas;
- võimeline töötama stabiilselt ja tulemuslikult pingeolukorras ning oskama teha meeskonnatööd;
- kohusetundlik, otsustus- ja vastutusvõimeline, suudab iseseisvalt langetada otsuseid oma pädevuse piires ning on võimeline ette nägema oma otsuse tagajärgi ning vastutama nende eest;
- hea analüüsi- ja sünteesivõimega, oskab eristada olulist ebaolulisest ning suudab lahendada probleeme;
- hea suhtlemisoskusega.

Vabatahtlik merepäästja peab oma füüsilise vormi poolest olema võimeline täitma talle pandud vabatahtliku merepäästja ülesandeid. Füüsilise vormi normatiiviks on 500 meetrit ujumine vabalt valitud stiilis. Nimetatud füüsilise normatiivi läbiviimist korraldab mittetulundusühing, kuhu katseid sooritav vabatahtlik merepäästja kuulub. (Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale, 2012)

Politsei ja Piirivalve seaduse §108⁶ lõike 5 kohaselt võib vabatahtliku merepäästja väljaõpet läbi viia Politsei- ja Piirivalveamet, Päästeamet ning Politsei- ja Piirivalveameti poolt tunnustatud koolitaja või õppeasutus (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012). Väljaõppega seonduvaid konkreetsemaid nõudeid reguleerib siseministri määrus nr 10, „Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale“. Nimetatud määruse kohaselt jaguneb vabatahtlike merepäästjate õpe I ja II astmeks. I astme õppe läbinu peab omama järgnevaid teadmisi (Nõuded vabatahtlikule merepäästjale..., 2012):

- teadmised merepäästet ja merepääste tegevust reguleerivate õigusaktide kohta ning vabatahtliku merepäästja õiguste ja kohustuste kohta;
- teadmised merepäästesüsteemist ja juhtimisest;
- teadmised mereõnnetuste ohu ennetamise meetmetest;
- baasteadmised ja -oskused meresidepidamisest ning meresõiduohutuse tagamisest;
- teadmised enesepäästest, tule- ja tööohutusest;
- teadmised ja oskused veepinnalt otsinguteks, kannatanute päästmiseks ja evakueerimiseks;
- teadmised ja oskused esmaabi andmiseks ja kannatanute transpordiks;

- teadmised ja oskused päästevahendite käsitlemiseks.

I astme õppe maht on 59,5 akadeemilist tundi (Sakkarias, 2015a) ja selle õppe läbinud vabatahtlik merepäästja võib merepääste tööd teha koos politseiametniku või II astme õppe läbinud vabatahtliku merepäästjaga (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012).

II astme vabatahtliku merepäästja õppe läbinu peab omama järgmisi teadmisi (Nõuded vabatahtlikule merepäästjale..., 2012):

- teadmised iseseisva ja merepäästeüksuse koosseisus merepäästetöö teostamiseks;
- teadmised ja oskused otsingu- ja päästeoperatsioonide planeerimiseks;
- teadmised ja oskused vabatahtliku päästeüksuse juhtimiseks.

II astme vabatahtliku merepäästja õppe eelduseks on I astme õppe läbimine ja see annab õiguse teostada politsei ülesandel merepääste tööd iseseisvalt (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012). II astme õpe kestab 22 akadeemilist tundi (Sakkarias, 2015b).

Vabatahtlike merepäästjate I ja II astme koolitust teostab Revali Merekoool, kes on oma tegevuseks Politsei- ja Piirivalveameti poolt tunnustatud. Vabatahtlike merepäästjate I ja II astme hetkel kehtivad õppekavad (Lisa 2) on koostanud Revali Merekoooli õppekursuste juhi Agur Sakkariase poolt 2015 aastal. Revali Merekoool alustas vabatahtlike merepäästjate koolitamisega juba 2011 aastal ja tänaseks päevaks on koolitatud 220 I astme ja 127 II astme vabatahtlikku merepäästjat.

Tabel 1. Revali Merekoooli poolt koolitatud I ja II astme vabatahtlikud merepäästjad (andmed Revali Merekooolilt, autori koostatud)

Aasta	I aste	II aste
2011	18	0
2012	36	0
2013	53	48
2014	31	35
2015	49	18
2016	33	26
KOKKU	220	127

Vabatahtlikud merepäästjad saavad häiresignaali merepääste sündmusele reageerimiseks Merevalvekeskusest (Politsei- ja Piirivalveamet, s.a.). Merevalvekeskuse ülesanneteks Eesti merealadel ning piiriveekogudel on:

- merealade tehniline valve (jälgimine mereseiresüsteemiga);
- mere- ja lennupäästesündmuste juhtimine;
- reostustõrje korraldamine.

Merepääste hädateadete vastuvõtmiseks on tagatud 24/7 raadiovaht rahvusvahelistel hädaabikanalitel. Otsingu- ja päästetööde tegemiseks Eesti vastutusosalal kasutab merevalvekeskus Politsei- ja Piirivalveameti ressursse (laevastik, Lennusalk, prefektuuride üksused) aga ka vabatahtlike merepäästjate, erasektori (kommertsalused jms.) ja teiste riigiasutuste (Veeteede amet, Merevägi jt.) ressursse. (Politsei- ja Piirivalveamet, 2017)

Vabatahtlikel merepääste seltsidel on merepääste tööle reageerimiseks reageerimispunkt. Navigatsioonihooajal on päästetöö paat vees. Käesolev lõputöö uurib aga võimalust muuta vabatahtlikud merepäästjad mobiilseks ning seetõttu peaksid seltsid olema valmis oma paate siseveekogudele teisaldama.

1.3 Soome vabatahtlik merepääste süsteem

Vabatahtlus merepäästes on arenenud ka teistes Läänemere äärsetes riikides. Et saada lõputöö teemast rahvusvahelist ülevaadet, on lõputöö autor valinud vaadeldavaks riigiks Soome. Valituks osutusid meie põhjanaabrid seetõttu, et nendega on Eesti vabatahtlikel merepäästjatel kõige suurem sidusus. Nimelt koolitati Soomes Eesti esimesed vabatahtlike merepäästjate koolitajad ning pidevalt tehakse partnerkoostööd Eesti ja Soome vabatahtlike ühingute vahel, mis võimaldab korraldada ühiseid õppusi, treeninguid, patrullreide ja päästeoperatsioone. (Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste, 2017b)

Vabatahtlikul merepäästetegevusel on Soomes kauaaegsed traditsioonid. Tegevuse alatooniks ja kandvaks põhimõtteks on läbi aegade olnud materiaalselt kasu mittetaotlev, inimlik aspekt, arvesse võttev ja märkav hoiak. Nendest aspektidest lähtuvalt on Soome Merepääste Selts seadnud endale järgmised väärtused ja hoiakud:

- Vabatahtlikkus

- Omakasupüüdmatus
- Ohutus
- Pädevus
- Keskkonnateadlikkus

Esimene vabatahtlik merepäästejaam rajati Suursaarile juba aastal 1857. Vabatahtlik päästetegevus moodustab olulise osa riiklikust päästeteenistusest. (Suomen Meripelastusseura, 2017g)

Vabatahtlike merepäästeühingute tegevuse arendamiseks loodi 1897. aastal üleriigiline vabatahtlike mere- ja järvepäästeühingute katusorganisatsioon Soome Merepääste Selts (*Finnish Lifeboat Institution*). Soome Merepäästeseltsi põhiülesandeks on aidata merehätta sattunud rannikul ja siseveekogudel. Merepäästeühingul on kokku umbes 130 päästepaati. (Suomen Meripelastusseura, 2017e).

Katusorganisatsioon hoolitseb üleriigilise tegevuse eelduste eest. Ta vastutab ressursside ja varade hankimise eest, samuti korraldab väljaõpet, laevade hankimist, põhilisi parandustöid ja tehnilisi ülevaatusi, teabetegevust ja avalikke suhteid. Bürood juhivad tegevusdirektor, kelle alluvuses töötab kaheksa palgalist isikut (Suomen Meripelastusseura, 2017d). Soome Merepääste Seltsi peamine rahastus tuleb hasartmängu maksust. Lisaks tuleb korrapärane rahastus „Jenny ja Antti Wihurin“ fondist ning oma panuse annavad ka kogukondade ja üksikisikute toetused (Suomen Meripelastusseura, 2017f).

Soome Merepääste Seltsi juhtimistasandi lõplik otsustusvõim on iga kolme aasta tagant toimival üldkoosolekul, mis koosneb kohalike ühingute esindajatest ja Seltsi otsestest liikmetest. Koosolek valib kolmeks aastaks nõukogu, mis koosneb tegevuspiirkondade esindajatest. Nõukogu tuleb kokku kord aastas ja valib sügiskoosolekul Merepääste Seltsi juhatuse. Nõuandekomitee arendab oma võrgustiku kaudu Merepääste Seltsi tegevuse eeldusi. Ettevõtete ja valitsuse mõjukatest esindajatest koosnev nõuandekomitee loodi Merepääste Seltsi tegevuse lisatoeks aastal 2004. Juhatus hoolitseb selle eest, et operatiivtegevus toimiks kooskõlas üldkoosoleku ja nõukogu suunistega. Juhatus koosolekud toimuvad keskmiselt kord kuus. Üldkoosoleku esindajad, volitatud isikud, nõuandekomitee, juhatuse ja toimkondade liikmed on usaldusisikud, kes oma tööülesannete täitmise eest palka ei saa. (Suomen Meripelastusseura, 2017d)

Soome Merepääste Seltsi kuulub 58 liikmesorganisatsiooni, millest 28 paiknevad rannikul ja 30 siseveekogude ääres. Organisatsioonid peavad ülal kokku 65 päästejaama, kus tegutseb umbes 2000 aktiivset vabatahtlikku mere- ja järvepäästjat. Kokku on ühingutes üle 18 000 liikme ning avaveehooajal tagatakse ööpäevaringne valve. (Suomen Meripelastusseura, 2017b)

Liikmesorganisatsioonid haldavad ja kasutavad oma pääste- ja otsingutöödel Merepääste Seltsi poolt neile antud veesõidukeid. Organisatsioonid vastutavad ise oma piirkonna valvekorralduse ja meeskondade väljaõppe eest. Nad kannavad ka päästelaevade hooldamis- ja kasutuskulud. Liikmesorganisatsioonid hangivad ise oma tegevuse jaoks vahendid. Tähtsaimateks sissetulekuallikateks on liikmemaksud ning ühingute ja üksikliikmete poolt tehtavad annetused. (Suomen Meripelastusseura, 2017b)

Soome Merepääste Selts korraldab kõigile oma päästemeeskonna liikmetele vajaliku väljaõppe. Seltsi oma koolitussüsteem põhineb oskuste omandamisel kuuel erineval koolitustasemel. Õpitavateks asjadeks on muuhulgas meremeheoskused, meresõit, laevatehnika, esmaabi, teabevahetus, otsingu-, pääste- ja abistamistegevus, samuti päästetegevuse juhtimine päästelaeval. Koolituse käigus on võimalik omandada oskusi madrus- praktikandist kuni päästelaeva komandörini välja. See tagab organisatsioonisisese karjääritegemise võimaluse. (Suomen Meripelastusseura, 2017c)

Väljaõppe eesmärgiks on anda vabatahtlikele merepäästjatele sellised teadmised ja oskused, mis võimaldaksid neil päästelaevadel ohutult ja tõhusalt oma päästeülesandeid täita. Sellise kvalifikatsiooni saavutamiseks ja säilitamiseks korraldab Merepääste Selts koolitusi ja kursusi ning samuti toetab koolituste läbiviimist liikmesorganisatsioonidel oma piirkonnas, igal aastal koostatava koolituskalendri alusel. (Suomen Meripelastusseura, 2017c)

Merepäästekoolituses osalemise tingimuseks on lisaks kohaliku ühingu liikmeks olemisele ka aktiivne tegutsemine päästemeeskonnas.

- Merepääste Seltsi koolitustegevuses on rõhk tööohutusel, erialase kvalifikatsiooni arendamisel ja koostöö tähtsusel.
- Lisaks nõutavale koolitustasemele on kehtestatud merepäästeüksuse meeskonna liikmetele ka tervisenõuded.

- Arendatakse koolitajate koolitust, et toetada Merepääste Seltsi koolitustegevust. Lisaks koolitajapäevadele korraldatakse erinevatel kursustel põhinevaid koolitajakursusi ja osaletakse ka väljastpoolt pakutavates koolitustes.
- Merepäästekoolitajate rühm arendab koolitustegevust välja koostöös Seltsi personaliga.

Praegune koolitussüsteem võeti kasutusele aastal 2007 ja 2012. aasta märtsi lõpuks oli kõigil päästelaevadel tegutsevatel inimestel süsteemi poolt ette nähtud koolitustase. (Suomen Meripelastusseura, 2017c)

Soome Merepääste Selts on loonud koolituste läbiviimiseks operatiivkeskuse Bågaskärinisse. Operatiivkeskus loodi 2009. aasta mais ning seal pakutakse kaasaegset varustust ja sobivat keskkonda mitmekülgse merepäästekoolituse jaoks. Igal aastal õpetatakse umbes 20 Merepääste Seltsi poolt korraldatava kursuse käigus välja ligi 400 vabatahtlikku. Lisaks võivad Seltsi koostööpartnerid ja sidusrühmad kasutada operatiivkeskust oma koolitustegevuseks ja muudeks üritusteks. Bågaskär tegutseb ka piirkonna merepäästeühingu patrulltugiteenistusena ja vajadusel ka mereturistide turvasadamana. (Suomen Meripelastusseura, 2017a).

Nii nagu Eestis, on ka Soome Merepääste Selts Rahvusvahelise Merepääste Föderatsiooni IMRF- i liige (Suomen Meripelastusseura, 2017e). Rahvusvaheline Merepääste Föderatsioon (IMRF) koondab maailma merenduse otsingu- ja päästetööde organisatsioonid ühtsesse kasvavasse „perre“ ning on nõuandvas rollis Rahvusvahelise Mereorganisatsioonile (IMO). IMRF- i kuuluvad organisatsioonid jagavad teineteisega oma elupääste ideid, tehnoloogiaid ja kogemusi ning teevad üksteisega koostööd, et saavutada ühine humanitaarabi eesmärk: „inimkaotuste ennetamine maailma vetes“. (IMRF, 2017)

Sarnaselt Eestile on ka Soome vabatahtlikud merepääste seltsid paiksed ja reageerivad ainult oma päästejaamadest konkreetsele veekogule, mille ääres nad asuvad. Käesoleva lõputööga aga uuritakse võimalust Eestis vabatahtlike merepääste seltside mobiilseks muutmist, et nad reageeriksid ka oma varustusega siseveekogudele. See muudaks meie vabatahtliku merepääste süsteemi põhjanaabrite omast erinevaks.

KAASAMISVÕIMALUSE ANALÜÜS

2.1 Metoodika ja valim

Valimi moodustamisel lähtus autor lõputöö eesmärgi saavutamiseks vajalikust kogumist. Kuna lõputöö eesmärk on teha rakendustepanek Eesti vabatahtlike merepäästeseltside kaasamiseks seisu- ja vooluveekogu õnnetustele, siis seda eesmärki aitab kõige paremini saavutada kõikne valim. Valimi moodustavad kõik Eesti vabatahtlikud merepäästeseltsid, kes kuuluvad katuseorganisatsioonide „Päästeliit“ ning „Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste“ alla. Lisaks kuulub valimisse Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts, kes ei ole eelnimetatud organisatsioonide nimekirjades.

Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on autor valinud andmete kogumiseks dokumentide analüüsi ja struktureeritud ankeetküsimustiku (PRAXIS, 2007a, lk 6-33). Dokumentide analüüsimiseks valis lõputöö autor veepäästeteenuse erivõimekust teostavate kutseliste päästjate koolituseks kasutatavad kalenderplaanid (vt Lisa 1) ja vabatahtlike merepäästjate koolituskavad (vt Lisa 2), eesmärgiga saada sisendeid vabatahtlike merepäästjate täiendavaks koolitusvajaduseks. Koolitusprogrammide paremaks võrdlemiseks koostas autor koolituskavade võrdlustabeli (vt Lisa 3) ja sellega annab vastuse teisele uurimisküsimusele. Vabatahtlike merepäästjate reageerimisvalmiduse ja olemasoleva varustuse kohta vajaliku informatsiooni saamiseks viis autor läbi ankeetküsimustiku (vt Lisa 4), mille vastused annavad lahenduse kolmandale uurimisküsimusele. Eelpool kirjeldatule tuginedes võib öelda, et andmekogumise meetodeid on lõputöö eesmärgi saavutamiseks omavahel kombineeritud.

Ankeetküsimustikuga saadud tulemuste analüüsimiseks kasutas autor kirjeldavat statistilist andmete analüüsi meetodit. Sagedustabelite ja vabavastuste kirjeldamisega annab autor ülevaate ankeetküsimustikuga saadud tulemuste kohta. Viimases alapeatükis tegi autor järeldused ja ettepanekud vabatahtlike merepäästjate kaasamisvõimalusest seisu- ja vooluveekogude õnnetuste lahendamisele.

2.2 Kutseliste päästjate ja vabatahtlike merepäästjate koolituskavade võrdlus

Päästeala korraldamist reguleerib Eestis päästeseadus. Päästeseadus sätestab päästeasutuse ülesanded, korralduse ja õigused. Vastavalt päästeseadusele on Eestis 2 tegutsevat päästeasutust: Päästeamet ja Häirekeskus. Päästeamet ja Häirekeskus on Siseministeeriumi valitsemisalas olevad valitsusasutused. Päästeasutuse tegevuse eesmärk on turvalise elukeskkonna kujundamine ja hoidmine, ohtude ennetamine ning operatiivne ja professionaalne abistamine. Päästeasutuse tegevus on suunatud inimeste elu, tervist ja vara ning keskkonda ohustavate päästesündmuste ennetamisele, ohu väljaselgitamisele, ohu tõrjumisele ning päästesündmuse tagajärgede leevendamisele. (PRAXIS, 2015d, lk 10)

Päästeameti töökorraldus on reguleeritud päästeseadusega, mitmete Vabariigi Valituse ja siseministri määrustega ning Päästeameti peadirektori käskkirjadega. Päästeasutuste tegevus päästealal jaguneb viide põhivaldkonda: päästetööd, demineerimine, tuleohutusjärelvalve, ennetustöö ja kriisireguleerimine. (PRAXIS, 2015d, lk 10)

Päästeameti ülesanneteks päästeseaduse § 5 lg 1 kohaselt on päästetöö teostamine siseveekogudel ja päästetöös osalemine kaldalähedasel merealal vahetu ohu korral inimese elule või tervisele. Seadusest tuleneva kohustuse edukaks täitmiseks on oluline roll väljaõppel. Kutselised päästjad saavad oma koolituse Sisekaitseakadeemia Päästekolledžis Väike-Maarjas. Kuna veepääste erivõimekust ei ole kõigis Eesti kutselistes komandodes, siis vastavat koolitust ei saa ka kõik kutselised päästjad. VP1 või VP2 koolituse saavad valikaine raames need päästjad, kelle komando vastavat teenust pakub. Koolituse teemad ja sisu tulenevad õppekava rakenduskavast ning õppetundide korraldamiseks on vastava ala õppejõud koostanud spetsiifilisemad kalenderplaanid (vt Lisa 1). Päästekolledži VP1 ja VP2 koolitustasemed vastavad Päästeameti veepäästeteenuse mõistes vastavalt veepääste 2 ja veepääste 3 tegevusvõimetele.

VP1 kalenderplaanist nähtuvalt tutvustatakse õppe teoreetilises osas „Päästetöö veepääste juhendit“ ja antakse ülevaade pinnaltpäästes kasutatavast varustusest. VP1 ja VP2 veepääste teenust teostavatel kutselistel päästjatel on oma töös juhendumiseks Päästeameti peadirektori poolt käskkirjaga kinnitatud dokument „Päästetöö veepääste juhend“. See juhend reguleerib pinnaltpääste valmisoleku tagamist ning pinnaltpääste tegevusi veekogudel toimuvatel päästesündmustel, eesmärgiga tagada tegevuste ohutu korraldamine ja läbiviimine (Päästeamet,

2016c, lk 3). Teoreetilise osa maht on 6 (akadeemilist) tundi. Õppe praktilises osas harjutatakse ujumist pinnaltpäästes kasutatava isikukaitsevarustusega ja päästelauaga, praktiseeritakse käemärkide kasutamist ning õpitakse kannatanu asukohta märgistamist veekogul. „Päästetöö veepääste juhendi“ mõistes kuuluvad isikukaitsevarustuse alla hingamistoru, kindad, kuivülikond, lestad, nuga, päästevest-paukvest ja sukeldumismask (Päästeamet, 2015, lk 3-4). Samuti hõlmab õpe kannatanu päästmist ujudes ja päästelauaga ning esmaabi hüpotermia ja uppumistunnustega kannatanu korral. Praktilise õppe maht on 24 (akadeemilist) tundi.

VP2 koolituse teoreetilises osas antakse ülevaade vooluveekogudelt ja päästetööde paadiga päästmise kohta. Õpe hõlmab ka pinnaltpäästes kasutatava erivarustuse tundmist ning päästmist erinevate päästevahenditega. Erivarustuse alla kuuluvad staatiline nõör tugevusega 3500 kg, staatiline nõör tugevusega 1500 kg, O-rihmad ja kinnituspöörid, karabiinid, dünaamiline nõör, nõöriplokk 1 rulliga, nõöriplokk 2 rulliga, nõöristopper, päästekaheksa ja summaar ning veepääste juhendi mõistes on päästevahenditeks päästelaud, päästerõngas, teleskoopritv ja viskeliin (Päästeamet, 2015, lk 4). Teoreetilise osa maht on 14 (akadeemilist) tundi. Koolituse praktilises osas harjutatakse tegevusi päästetööde paadiga. Sinna alla kuulub paadi veeskamine, liiklemine veekogul erinevate takistuste korral, kannatanule lähenemine ja tema paati aitamine ning paadi haagisele paigaldamine. Lisaks õpitakse päästmist voolavast veest ning selleks kasutatakse pinnaltpääste erivarustust. Praktilise õppe maht on 16 (akadeemilist) tundi. Nii VP1 kui VP2 erivõimekuse koolitused lõppevad teoreetilise teadmiste testiga.

Lisaks koolist saadud teadmistele ja oskustele korraldatakse Päästeametis pinnaltpäästjatele erialaseid täiendkoolitusi. Teenistuses olevatele veepäästeteenust osutavate päästekomandode pinnaltpäästjatele ja meeskonna liikmetele viiakse vähemalt kord aastas läbi erialased kontrollharjutused, mis on Päästeameti peadirektori poolt käskkirjaga kinnitatud. Kontrollharjutused on päästekomando valveteenistujate erialaste tegevuste ja tööoperatsioonide ajaliselt määratletud ja standardiseeritud tegevused, millega hinnatakse valveteenistujate professionaalseid oskuseid erialaste tegevuste ja tööoperatsioonide täitmiseks. Kontrollharjutuste raames treenitakse isikukaitsevarustusse riietumist, kannatanu päästmist ujudes ja kannatanu päästmist päästetöö paadiga (Päästeamet, 2015b, lk 1). Lisaks on „Päästetöö veepääste juhendist“ tulenevalt kohustus kõigile pinnaltpääste võimekusega päästekomando päästeteenistujatele läbi viia vähemalt neli korda aastas pinnaltpääste praktiline harjutus, millest vähemalt üks kord on koostöös teiste veepääste meeskondadega. Juhend ütleb ka, et päästetöö veekogul ei asenda taseme hoidmiseks kohustuslikke praktilisi harjutusi ja õppusi. (Päästeamet, 2016c, lk. 6)

Kuna meri erineb oma olemuselt ja ohtudelt siseveekogust, siis on ka seal otsingu- ja päästetööde teostamine mõneti erinev. Vabatahtlikud merepäästjad, nagu ütleb ka nende erialane nimetus, on spetsialiseerunud päästetööde teostamiseks merel. Sellest tulenevalt on fokuseeritud ka nende väljaõpe.

Vabatahtlike merepäästjate õpe on jagatud kaheks astmeks ja koolituskavad on ära toodud Lisas 2. Esimese astme õpe koosneb merepäästesüsteemi ja juhtimise, esmaabi, enesepääste ja päästmise moodulitest ning kestab kokku 59,5 akadeemilist tundi, millest praktilist õpet on 35 tundi. Esimese astme õppe läbinud vabatahtlik merepäästja peab tundma merepäästet puudutavaid õigusakte, omama teadmisi merepäästesüsteemist ja juhtimisest, omama baasoskusi meresidepidamisest, tundma enesepäästet ning tule- ja tööohutust. Lisaks peavad esimese astme õppe läbinud olema teadmised ja oskused veepinnalt otsingute teostamiseks, kannatanute päästmiseks ning evakueerimiseks. Samuti peab vabatahtlik merepäästja oskama anda kannatanutele esmaabi ning käsitleda päästevahendeid. (Sakkarias, 2015a)

Teise astme õpe koosneb vabatahtliku merepäästeüksuse juhi moodulist ja kestab kokku 22 akadeemilist tundi, millest praktilist osa on 14 tundi. Teise astme õppe läbinud vabatahtlik merepäästja peab omama teadmisi ning oskusi iseseisva ja merepäästeüksuse koosseisus merepäästetöö teostamiseks, otsingu- ja päästeoperatsioonide planeerimiseks ning vabatahtliku päästeüksuse juhtimiseks. (Sakkarias, 2015b)

Vabatahtlike merepäästjate koolitusega seonduvaid nõudeid reguleerib siseministri 21.09.2012. aastal jõustunud määrus number 10 „Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale“. Lisaks on merel päästetöid teostavatele päästjatele koostatud on oma töös juhendumiseks „Otsingu- ja päästetöödel osaleva merepäästeüksuse metoodiline juhise“. Selle juhise eesmärgiks on kirjeldada detailselt otsingu- ja päästetöödel osaleva(te) merepäästeüksuse(te) ülesandeid ja on ettenähtud juhendumiseks otsingu- ja päästetööde teostamisel (Otsingu ja päästetöödel osaleva merepäästeüksuse (SRU) metoodiline juhise, 2012, lk. 4).

Vabatahtlike merepäästjate ja veepäästeteenust pakkuvate kutseliste päästjate töö iseloomude erinevuse tõttu erinevad ka nende koolitusprogrammid. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks koostas autor koolituskavade võrdlustabeli (vt Lisa 3), mille eesmärgiks on saada informatsiooni vabatahtlike merepäästjate täiendavast koolitusvajadusest, et nad saaksid pakkuda kvaliteetset veepäästeteenust ka seisu- ja vooluveekogudel. Kuna lõputöö

uurimisprobleemi kohaselt on soov vabatahtlike merepäästjaid kaasata siseveekogu õnnetustele, siis võrdlustabeli koostamisel võttis autor aluseks Sisekaitseakadeemia Päästekolledži veepääste erivõimekuste VP1 ja VP2 kalenderplaanid, mille alusel koolitatakse kutselisi päästjaid teostama veepäästet siseveekogudel ning võrdles neid vabatahtlike merepäästjate koolituskavadega. Kattuvate teemade korral märkis autor tabelisse „X“ ja mittekattuvate korral „0“. Kõik teemad, mis on tabelis märgitud „0“, on sisendiks vabatahtlike merepäästjate täiendavaks koolitusvajaduseks.

Kuna veepäästeteenust teostavatel kutselistel päästjatel ja vabatahtlikel merepäästjatel on oma töös juhendumiseks erinevad juhendid, siis oleks vajalik merepäästjatele siseveekogu õnnetustele reageerimiseks tutvustada „Päästetöö veepääste juhendit“. Sellega antakse vabatahtlikele merepäästjatele ülevaade Päästeameti vastutusallas olevatele veepääste tegevustele veekogudel toimuvatel päästesündmustel, harjutustel ja õppustel.

Kutselistel pinnalpäästjatel on üheks päästevahendiks päästelaud, mis on efektiivne abivahend kannatanuni jõudmiseks ja nende päästmiseks nii vee kui ka jää peal. Päästelauaga on võimalik transportida kokku kuni kolme kannatanut (Päästeamet, 2016c, lk. 9). Päästelauda kasutavatel päästjatel peab olema vastav koolitus, kuna laua käsitsemine nõuab oskusi ning harjutamist (Vainjärv, 2013, lk. 34). Koolituskavade võrdlustabeli koostamisel ilmnas, et vabatahtlikel merepäästjatel ei ole päästelaua alast koolitust. Põhjuseks võib olla see, et merel on päästelaua kasutegur äärmiselt väike ning seetõttu merepäästes seda ei kasutata. Kui aga tahta vabatahtlikuid merepäästjaid lahendada ka siseveekogu õnnetusi, oleks päästelaua koolitus neile äärmiselt oluline, kuna ilma selleta ei tunneks nad päästelaua käsitlemise eripärasid ning ei suudaks teostada efektiivset päästetööd. Lisaks puudub vabatahtlike merepäästjate koolitusprogrammis päästmine teleskooppäästeridvaga, mis on samuti Päästeameti poolt kasutatavate päästevahendite hulgas.

Päästetööde teostamist veekogul loetakse päästetööde mõistes riskikeskkonnaks. Riskikeskkond on normaalne, kui puuduvad raskendavad ohufaktorid. Riskikeskkonda loetakse kõrgendatuks kui päästetöid on vaja teostada näiteks kiirevoolulises vees (Päästeamet, 2016c, lk. 8). Päästetööde efektiivseks ja ohutuks teostamiseks kiirevoolulises vees on vaja tunda veepäästes kasutatavat erivarustust ning praktiseerida nende kasutamist reaalses keskkonnas. Koolituskavade võrdlustabeli koostamisel selgus, et vabatahtlike merepäästjate koolitusprogrammis puudub päästetööde teostamine vooluveekogudel. Küll aga oleks see äärmiselt vajalik koolitus vabatahtlikele merepäästjatele siseveekogu õnnetustele reageerimise

korral, kuna vooluveekogude näol on päästjate jaoks tegemist väga ettearvamatu ja ohtliku keskkonnaga.

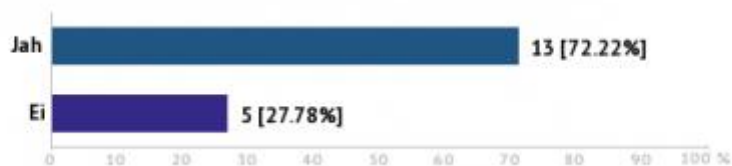
Kui võrrelda veepääste erivõimekust teostavate kutseliste päästjate ning vabatahtlike merepäästjate koolituskavasid, siis võib öelda, et vabatahtlikel merepäästjatel on oma kvalifikatsiooni saamiseks vaja koolitust läbida palju suuremas mahus kui kutselistel päästjatel. Kui kutselised pinnalpäästjad saavad oma kvalifikatsiooni (vastavalt erivõimekustele VP1 ning VP2) 39 ja 78 akadeemilise tunniga, siis vabatahtlik merepäästja peab läbima 59,5 (akadeemiline) ja vabatahtliku merepäästeüksuse juht 81,5 (akadeemiline) tunnise koolituse. See on ka mõistetav, kuna merepääste on tunduvalt laiemaprofiiliga ning hõlmab lisaks päästetegevusele ka otsingutöid, koostööd helikopteriga, harjutusi päästeparvega, madalikule sattunud laevade/aluste pukseerimist jpm. Kui aga vabatahtlike merepäästjaid soovitakse kaasata ka seisu- ja vooluveekogude õnnetustele, on neil siiski vaja teatavat täiendkoolitust. Koolituskavade võrdlustabeli koostamisel tuli välja, et kvaliteetseks veepääste teenuse pakkumiseks ka siseveekogudel oleks vabatahtlikele merepäästjatele täiendavalt juurde vaja „Päästetöö veepääste juhendi“ tutvustamist, õpet päästelaua ning teleskooppäästeridva käsitlemiseks ja koolitust vooluveekogudel päästetööde teostamiseks. Võttes aluseks Päästekolledži erivõimekuste VP1 ja VP2 kalenderplaanides märgitud ainemahud, tuleks vabatahtlikel merepäästjatel täiendavateks oskusteks läbida 29 (akadeemiline) tunnine täiendkoolitus, millest 7 tundi on teoreetilist ja 22 tundi praktilist õpet.

2.3 Ankeetküsitluste analüüs

Lõputöö autor koostas vabatahtlike merepääste seltside kohta informatsiooni kogumiseks ankeetküsimustiku (vt Lisa 4). Küsimused olid koostatud selliselt, et vastused annaksid ülevaate seltside reageerimisvalmidusest, siseveekogule reageerimiseks vajaliku varustuse hetkeseisust, koolituse ja varustuse täiendavast vajadusest. Lisaks nende enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetustele ning selleks vajalikul täiendkoolitusel osalemises. Valimisse kuulunud 52-st vabatahtlikust merepääste seltsist vastas ankeedile 18 seltsi. See teeb 38,6% kogu valimist. Ankeedi tulemuste põhjal saab autor vastuse kolmandale uurimisküsimusele.

Otsingu- ja päästetöö tegemine meres ning piiriveekogus on Politsei- ja Piirivalve seaduse § 3 lõike 1 punkt 4 kohaselt Politsei- ja Piirivalveameti ülesanne (Politsei ja Piirivalve seadus, 2012). Sellist ülesannet nimetatakse haldusülesandeks. Vabatahtlike merepääste seltside

volitamiseks haldusülesande teostamiseks näeb Halduskoostöö seadus § 4 lõige 4 ette tsiviilõigusliku lepingu sõlmimist (Halduskoostöö seadus, 2016). Küsitlusest selgus, et eelmainitud kehtivat lepingut omab 18- st seltsist 13. 5 seltsil hetkel leping puudub.

Joonis 4. Merepäästetöö tsiviilõiguslik leping Politsei- ja Piirivalveametiga (autori koostatud)

Lepingu eesmärgiks on merepäästealase võimekuse tõstmine Eesti merealadel ja piiriveekogudel ning sätestada koostöö ja rahastamise põhimõtted. Samuti reguleerib leping ühingu valmisolekut ja reageerimise korda merepäästetöö tegemiseks. Lepingu sõlmimisega annab vabatahtlik merepääste ühing garantii selle täitmise üle, mis omakorda tagab merel ja piiriveekogudel tõhusama päästevõimekuse.

„Päästetöö veepääste juhend“ näeb pinnaltpääste teostamiseks kaldalt ja jäält (kindla jääkatte korral) ette vähemalt kahe liikmelist päästemeeskonda ning pinnaltpääste teostamiseks päästelaua ja päästepadiga vähemalt kolmeliikmelist päästemeeskonda, kellel on olemas vähemalt kaks komplekti pinnaltpääste isikukaitsevarustust ja turvanöör (Päästeamet, 2016c, lk 6). Juhendis seatud inimressursi kriteeriumid tuleb aluseks võtta ka vabatahtlike merepäästjate kaasamisel siseveekogu õnnetustele. Ankeedi vastustest ilmnes, et vabatahtlikel merepääste seltsidel on päästesündmusele reageerimiseks valves erinev hulk inimesi. Inimressurss on hulkade kaupa ära toodud Tabelis 2.

Tabel 2. Vabatahtlike merepääste seltside korruga valves olevate inimeste arv (autori koostatud)

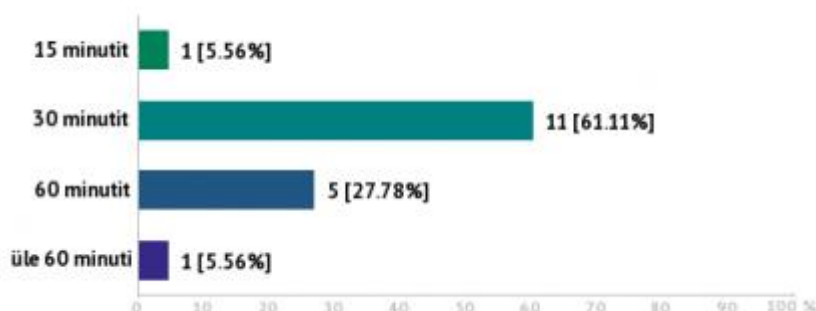
Korruga valves olevate inimeste arv	1	2	3	5	10
Vabatahtlike merepääste seltside arv	1	5	9	1	1

Tabelist on näha, et „Päästetöö veepääste juhendis“ pinnaltpääste teostamiseks kaldalt ja kindlalt jäält nõutud inimressursi kriteeriumi täidavad 18- st seltsist 16 ning pinnaltpääste teostamiseks päästelaua ja päästetöö paadiga 11 seltsi. Nende andmete põhjal võib tõdeda, et suur osa ankeedile vastanud seltsidest tagab vajaliku inimressursi pinnaltpääste teostamiseks.

Lisaks inimressursile on veeõnnetusele reageerimisel oluline roll ka reageerimisajal. Politseija Piirivalveameti ning vabatahtlike merepääste seltside vahel sõlmitud koostöökokkuleppe kohaselt on päästetööle reageerimiseks neli astet:

- **viivitamatu** – üksus väljub sadamast 15 minuti jooksul häiresignaali saamisest arvates;
- **30 minutit** - üksus väljub sadamast 30 minuti jooksul häiresignaali saamisest arvates;
- **üks tund** – üksus väljub sadamast 1 tunni jooksul häiresignaali saamisest arvates;
- **üle ühe tunni** – üksus väljub sadamast enam kui 1 tunni jooksul häiresignaali saamisest arvates

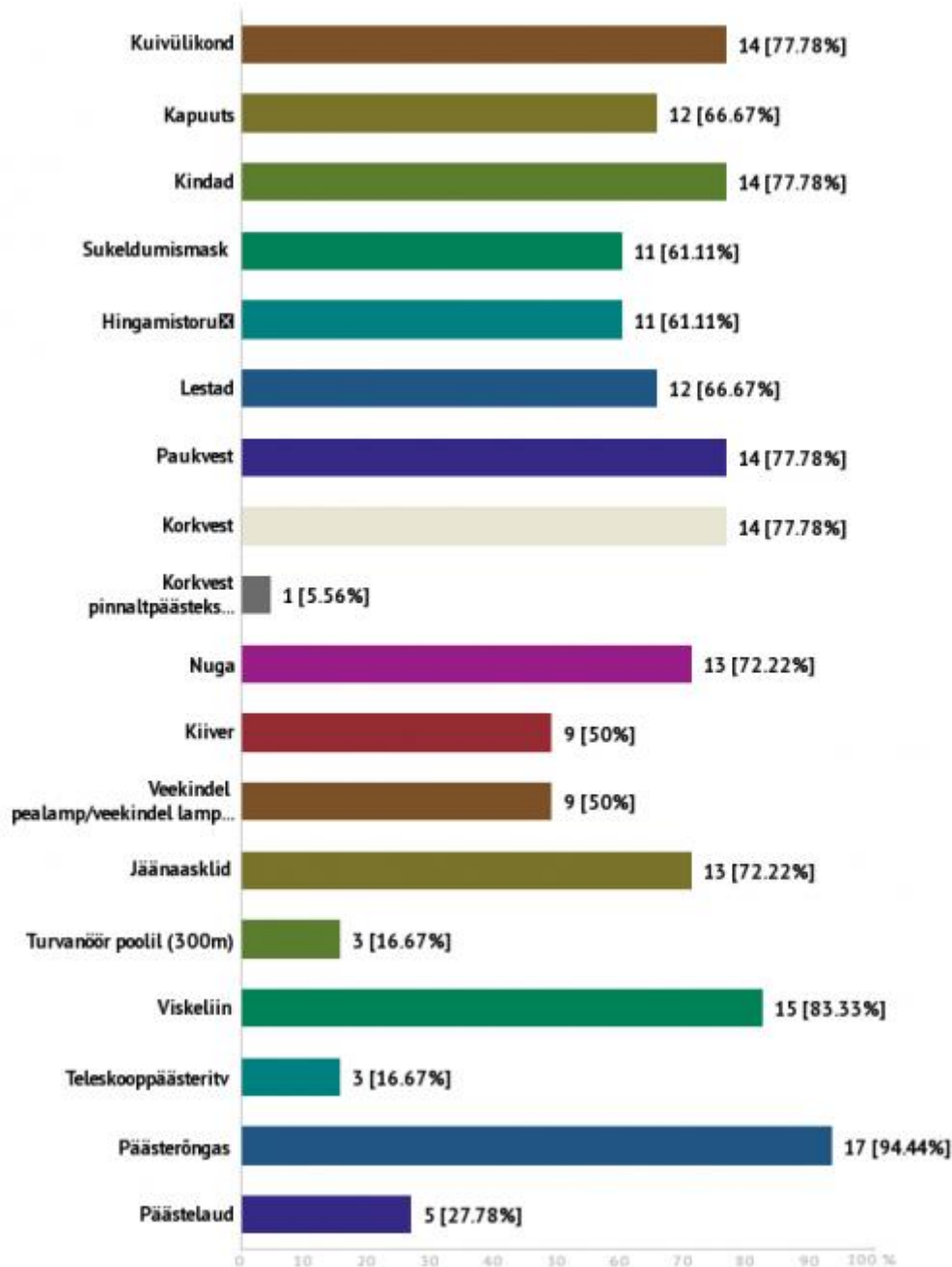
Ankeedi vastustest selgus, et 18 vastanud seltsi hulgast suudab 15 minutilist reageerimisega pakkuda hetkel ainult 1 merepääste selts. 11 seltsi reageerivad sündmusele 30 minutiga, 5 seltsi 60 minutiga. Üle 60 minuti reageerimisaja märkinud seltsil hetkel reageerimisvõimekus puudub.

Joonis 5. Vabatahtlike merepäästeseltside päästesündmusele reageerimise aeg (autori koostatud)

Vabatahtlike merepääste seltside kaasamisel seisu- ja vooluveekogu õnnetustele tuleb tähelepanu pöörata ka nende varustusele, kuna siseveekogudel kasutatavad pinnaltpääste päästevahendid erinevad mõneti merepäästes kasutatavatest päästevahenditest. Sellest lähtuvalt saab teha ettepanekuid varustuse täiendavaks soetamiseks vabatahtlikele merepääste seltsidele. Autor koostas ankeedis nimekirja varustuse elementidest, mis on vajalikud pinnaltpääste teostamiseks siseveekogudel. Nimekirjast jäeti välja pinnaltpäästes kasutatav erivarustus päästetööde teostamiseks kiirevoolulises jões. Põhjuseks on see, et vabatahtlikud merepäästjad ei teosta hetkel päästetöid kiirevoolulistes jõgedes ning seetõttu ei saa ka eeldada neilt selleks vajaliku varustuse olemasolu. Küsitlusest selgus, et kõikidel seltsidel ei ole olemas isikukaitsevarustust. See oleks esmane vajadus pinnaltpääste teostamiseks. Lisaks puudub

paljudel vabatahtlikel merepääste seltsidel pinnaltpäästes kasutatav päästelaud, selle kasutamiseks vajalik turvanöör poolil ning kaldalt päästmiseks teleskooppäästeritv. Täpsem varustuse olemasolu on ära toodud joonisel 6.

Joonis 6. Vabatahtlike merepääste seltside isikukaitse- ja päästevarustus (autori koostatud)

Ankeedis oli küsimus vabatahtlike merepääste seltside päästetöö paatide pikkuste kohta. Selle küsimusega soovis autor saada informatsiooni paatide kohta, mida oleks võimalik ja mõistlik siseveekogudele transportida. Vastustest selgus, et 18 vabatahtlikku merepääste seltsi omavad

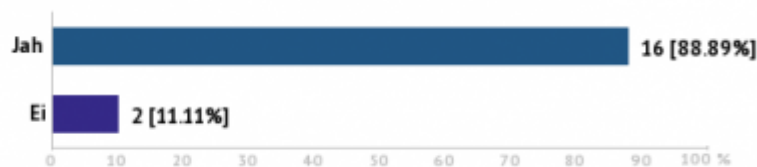
kokku 24 päästetöö paati, mis oleks arvestatav lisaressurss Päästeameti enda paatide kõrval. Ankeedile vastanud vabatahtlike merepääste seltside päästetöö paatide pikkuste täpsem jaotus on ära toodud tabelis 3.

Tabel 3. Vabatahtlike merepääste seltside päästetööde paatide pikkused (autori koostatud)

Päästetöö paatide pikkused (meetrites)	4	5	6	7	9	10
Vabatahtlike merepääste seltside arv	6	3	7	5	1	2

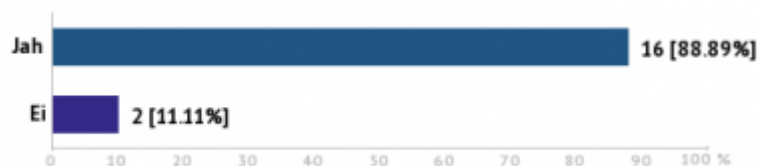
Päästeamet ei ole asutuse siseselt reguleerinud paatide pikkust, millega siseveekogu õnnetustele reageeritakse. Küll aga tuleks vabatahtlike merepäästjate kaasamisel koos päästetöö paatidega silmas pidada seda, et pikkade paatide siseveekogule transportimisel on omad kitsaskohad. Nimelt vajavad suured paadid veeskamiseks spetsiaalset kohta ja nendega on siseveekogul tülikas ja aeganõudev manööverdada.

Vabatahtlike merepääste seltside kaasamisel siseveekogudele on nende mobiilseks muutmiseks vajalik päästetöö paadi transportimiseks paadihaagis ja tehnika, millega paadihaagist vedada. Ankeedile vastanud 18- st vabatahtlikust merepääste seltsist 16 omavad päästetöö paati, mida on võimalik paadihaagisega sisemaale transportida.

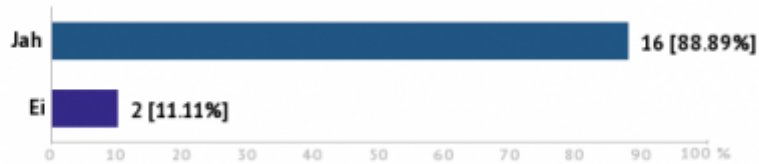

Joonis 7. Päästetöö paat, mida on võimalik transportida paadihaagisega (autori koostatud)

Joonistel 8. ja 9. on kujutatud vabatahtlike merepääste seltside haagise ja selle vedamiseks vajaliku tehnika olemasolu.

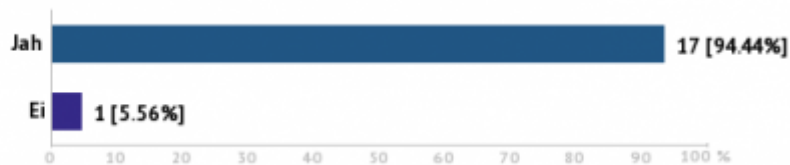

Joonis 8. Paadihaagis päästetöö paadi transportimiseks (autori koostatud)

Joonis 9. Paadihaagise transportimiseks vajalik tehnika (autori koostatud)

Lõputöö autor küsis ankeedis vabatahtlikelt merepääste seltsidelt nende täiendava varustuse vajaduse kohta. 18-st vastanud seltsist ainult 1 tunneb, et ei vaja täiendavat varustust veepääste teostamiseks, 17 seltsi aga vajab varustuse täiendamist.

Joonis 10. Vabatahtlike merepäästeseltside täiendav varustuse vajadus (autori koostatud)

Kõige enam tuntakse vajadust isikukaitsevarustuse täiendamise järgi. Nimelt 10 seltsi vajaksid juurde kuivülkondi. 7 seltsi vajaksid uut paati, kuna olemasolevad on vananenud ja 1 seltsil on kasutuses kõrgema pardaga alumiiniumpaat, mida on siseveekogule tülikas transportida. 2 seltsile, kes ei omanud oma varustuses paadihaagist, oleks see siseveekogudele reageerimiseks vajalik soetada.

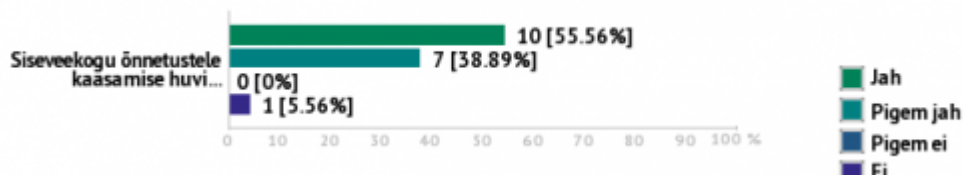
Lisaks varustusele vajab täiendamist ka koolituslane pool. Selle informatsiooni saamiseks küsis autor ankeedis, kas vabatahtlikud merepääste seltside juhid tunnevad ise vajadust, et nende liikmed läbiksid täiendavat veepääste koolitust kvaliteetse veepääste teenuse pakkumiseks. Joonisel 11 on kujutatud saadud vastuste jaotis.

Joonis 11. Vabatahtlike merepäästeseltside täiendav koolituse vajadus (autori koostatud)

5 seltsi puhul mainiti vabatahtliku merepäästja I astme koolituse ja 3 seltsi puhul II astme koolituse vajadust mõnedele ühingu liikmetele. 2 seltsi liikmed vajaksid juurde ka väikelaevajahi koolitust. See tagaks neile päästetöö paatidele rohkem juhte, mis omakorda annab võimaluse mehitada suurema arvu päästemeeskondasid. 2 seltsi mainisid ka täiendavat meditsiini koolituse vajadust ja 5 seltsi arvates tuleks tihedamini korraldada täiendõpet oskuste ja teadmiste kinnistamiseks.

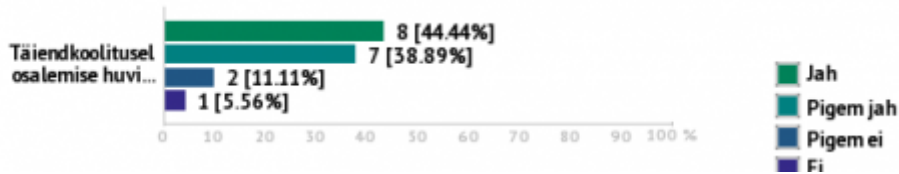
Kuna vabatahtlike merepääste seltside näol on tegemist kolmanda sektoriga, kellele ei saa kohustusi sunniviisiliselt määrata, siis pidas autor vajalikuks uurida nende enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Vastusevariandid lubasid vastata neljas kategoorias. Kategooriate ja saadud vastuste täpne jaotis on ära toodud joonisel 12.

Joonis 12. Siseveekogu õnnetustele kaasamise huvi (autori koostatud)

Joonis 12 näitab ilmekalt, et ankeedile vastanud vabatahtlikel merepääste seltsidel on huvi oma tegevusala laiendamiseks ja nad on valmis koostööks ka teiste ametkondadega peale Politsei- ja Piirivalveameti. Vastusevariandile „Ei“ vastas Muhu Merepääste Selts ja seda seetõttu, et nende tegevuspiirkonnas ei asu ühtegi arvestatavat siseveekogu. „Jah“ ja „Pigem jah“ vastuste juures tuleb aga silmas pidada seda, et tulemust ei saa laiendada kõigile vabatahtlikele merepääste seltsidele, kuna koguvallimist vastas ankeedile 38,6%.

Koolituskavade võrdlustabeli (Lisa 3) koostamisel selgus et, vabatahtlikele merepäästjatele on siseveekogule reageerimiseks vajalik ka täiendkoolitus, mis hõlmad neid veepääste alaseid teemasid, mida nende koolitusprogrammis ei ole. Koolitusel osalemine nõuab aga teatud ajakulu. Võttes aluseks Sisekaitseakadeemia Päästekolledži veepääste erivõimekuste VP1 ja VP2 kalenderplaani, siis oleks selleks ajakuluks 29 akadeemilist tundi. Ankeedis esitatud sellekohase küsimuse vastuste täpne jaotis on ära toodud joonisel 13.

Joonis 13. Täiendaval lisakoolitusel osalemise huvi (autori koostatud)

Siiski võib joonisele 13 tuginedes tõdeda, et valdav enamus vastanud vabatahtlikest merepääste seltsidest on nõus läbima täiendava lisakoolituse veepääste teenuse osutamiseks seisu- ja vooluveekogudel. Vastustest võib järeldada, et vabatahtlikud merepäästjad on valmis enam panustama siseturvalisuse toimimisse, kui nad seda tänasel päeval teevad.

2.4 Järeldused ja ettepanekud

Tuginedes lõputöö empiirilises osas saadud tulemustele, teeb töö autor ettepanekud, millise täiendava koolituse ja varustusega oleksid vabatahtlikud merepäästjad võimelised reageerima seisu- ja vooluveekogude õnnetustele.

Lõputöö empiirilise osa üheks andmete analüüsimise meetodiks valis autor dokumentide analüüsi. Võrreldi kutseliste päästjate veepääste erivõimekuste VP1 ja VP2 kalenderplaane vabatahtlike merepäästjate koolituskavadega. Koolitusprogrammide võrdlemisel selgus, et vabatahtlikel merepäästjatel puudub ülevaade „Päästetöö veepääste juhendist“. Eelmainitud juhend reguleerib Päästeameti vastutusallas olevaid veepääste tegevusi veekogudel toimuvatel päästesündmustel, harjutustel ja õppustel. Juhendi eesmärk on määratleda meetmeid ja nõudeid tulemusliku ning ohutu veepääste osutamise Päästeameti vastutusallas (Päästeamet, 2016c, lk 3). Võttes aluseks Päästekolledži VP1 ja VP2 kalenderplaanide ainemahud ning „Päästetöö veepääste juhendi“ mahukuse, võib öelda, et juhendi õppeks kulub 2 (akadeemiline) teoreetilist tundi.

Teise täiendava koolitusvajaduse vabatahtlike merepäästjate kaasamisel siseveekogudele annab päästelaud, mille õpe merepäästjate koolitusprogrammis puudub. Samas on päästelaud siseveekogudel pinnaltpääste teostamiseks äärmiselt vajalik vahend. Tuginedes Päästekolledži erivõimekuste VP1 kalenderplaanile, võib öelda, et päästelaua käsitlemise õppeks kulub 14 (akadeemiline) praktilist õppetundi.

Kolmas täiendav koolitusvajadus tuleb päästetöö teostamisest voolavas vees, kuna vabatahtlike merepäästjate koolitusprogrammis antud teema käsitus puudub. Arvestades Päästekolledži veepääste erivõimekuse VP2 kalenderplaani ainemahtusid, kulub antud teema õpetamiseks 5 (akadeemiline) teoreetilist ja 8 (akadeemiline) praktilist õppetundi. Kõik eelmainitud täiendavad koolitusteemad vabatahtlikele merepäästjatele kestaksid kokku 29 (akadeemiline) tundi, millest 7 tundi oleks teoreetilist ja 22 tundi praktilist õpet. Tuginedes eelmainitule, teeb töö autor ettepaneku vabatahtlike merepäästjate täiendavaks koolitamiseks, et saaks neid kaasata pinnaltpääste teostamiseks siseveekogudel.

Lõputöö empiirilise osa teiseks andmete analüüsimise meetodiks valis autor kirjeldava statistilise andmete analüüsi meetodi. Vajalikud andmed saadi ankeetküsimustiku uuringu läbiviimisega, mille küsimused olid koostatud selliselt, et saada informatsiooni vabatahtlike merepäästjate reageerimisvalmidusest, olemasolevast varustusest, täiendavast koolituse ja varustuse vajadusest ning nende enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetustele.

Tuginedes ankeetküsimuste vastustele kulub 61% vastanud vabatahtlikel merepääste seltsidel sündmusele reageerimiseks kuni 30 minutit ja 28% kuni 60 minutit. Siinkohal tuleks arvestada nende küllaltki aeglast reageerimist. Samas tagavad „Päästetöö veepääste juhendis“ ettenähtud inimressursi pinnaltpääste teostamiseks päästelauaga ja päästetöö paadiga 67% ning pinnaltpääste teostamist kaldalt ja jäält 89 % vastanud seltsidest.

Ankeetküsimustiku tulemustest selgus, et 72% vabatahtlikel merepääste seltsidel puudub pinnaltpääste teostamiseks vajalik päästelaud ja 83% teleskooppäästeritv. Lisaks oleks seltsidele vajalik soetada erivarustus pinnaltpääste teostamiseks kiirevoolulises jões. Erivarustuse all peetakse silmas nõörüpääste varustust. Kuna pinnaltpääste teostamiseks seisuja vooluveekogudel on eelmainitud pääste- ja erivahendid olulised, teeb autor ettepaneku nende soetamiseks vabatahtlikele merepääste seltsidele.

Autor uuris ankeedi kaudu vabatahtlike merepääste seltside enda huvi olla Päästeameti poolt siseveekogu õnnetustele kaasatud ning 18- st vastanud seltsist andis positiivse vastuse 17. Üks selts vastas eitavalt seetõttu, et nende tegevuspiirkonnas ei ole ühtegi arvestatavat siseveekogu. Lisaks näidati suurt huvi üles ka siseveekogudele reageerimiseks vajalikul täiendkoolitusel osalemise kohta. 18- st seltsist 15 olid nõus koolitusel osalema ning 3 seltsi mitte. Nendest kõrgetest arvudest võib välja lugeda, et vabatahtlikud merepäästjad on valmis siseturvalisusesse enam panustama, kui nad seda täna teevad.

KOKKUVÕTE

Antud lõputöös uuris autor vastust uurimisprobleemile- millist täiendavat koolitust ja varustust on vabatahtlikele merepäästjatele vaja, et nad saaksid vajadusel reageerida ka õnnetustele, mis on toimunud siseveekogudel? Lõputöö eesmärgiks oli välja selgitada vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate veepääste koolitusala erinevused, vabatahtlike merepääste seltside varustuse hetkeseis ning sellest lähtuvalt teha rakendusettepanek vabatahtlike merepääste seltside kaasamiseks siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Töö eesmärgi saavutamiseks püstitas autor kolm uurimisküsimust:

1. Kuidas toimub vabatahtlike osalemine Eesti ja Soome merepäästetegevuses?
2. Millised on vabatahtlike merepäästjate ja kutseliste päästjate peamised veepäästeteenuse koolitusala erinevused ning millist koolitust oleks vabatahtlikele merepäästjatele siseveekogu õnnetustele reageerimiseks täiendavalt vaja?
3. Millist varustust on vabatahtlikele merepäästjatele täiendavalt vaja, et nad oleksid võimelised reageerima siseveekogu õnnetustele?

Uurimisküsimustele vastamiseks püstitas autor kolm uurimisülesannet. Esimese uurimisülesandena andis autor ülevaate Eesti ja Soome vabatahtlikust merepääste süsteemist, mis andis sisendeid ankeedi küsimuste koostamiseks.

Teise uurimisülesandena koostas autor kutseliste päästjate ja vabatahtlike merepäästjate veepääste koolituskavade võrdlustabeli. Tabeli koostamise tulemusel selgus, et vabatahtlikele merepäästjatele oleks siseveekogule reageerimiseks vajalik „Päästetöö veepääste juhendi“ tutvustust, päästelaua käsitlemise õpet ning koolitust, mis hõlmab pinnaltpääste teostamist voolavas vees.

Kolmanda uurimisülesande lahendamiseks viis autor vabatahtlike merepääste seltside seas läbi ankeetküsimustiku, et saada informatsiooni nende reageerimisvalmidusest, olemasolevast varustusest ja tehnikast ning nende enda huvi kohta olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Ankeedi tulemustest lähtuvalt võib öelda, et vabatahtlikud merepääste seltsid omavad nõutud määral isikukaitsevarustust. Peamine varustusala täiendamise vajadus seisneb päästelaua ja teleskooppäästeridva puudumises. Lisaks oleks seltsidele vajalik soetada erivarustus pinnaltpääste teostamiseks voolavas vees.

Ankeedile vastanud vabatahtlike merepääste seltside kohta võib öelda, et valdav enamus oli huvitatud siseveekogu õnnetustele reageerima ja selleks vajaliku täiendkoolituse läbima.

Lõputöö teema arendamisel näeb autor vajadust uurida vabatahtlike merepäästjate kaasamiseks vajalikke õiguslikke aluseid, kuna hetkel on seltsid sõlminud lepingu Politsei- ja Piirivalveametiga ning see tekitab nende vahel alluvussuhte.

Kokkuvõtteks võib öelda, et lõputöö eesmärk sai täidetud, kuna selgitati välja vabatahtlike merepäästjate täiendav koolituse ja varustuse vajadus, et nad oleksid võimelised kvaliteetset veepääste teenust pakkuma ka siseveekogudel.

SUMMARY

This thesis is written in Estonian and the foreign language summary is provided in English. This dissertation, along with the appendixes, consists of 80 pages out of which the main work is on 35 pages. There are 13 drawings, 3 tables and 4 appendixes in this work.

This thesis aims to clarify the differences between the voluntary and professional maritime rescuers training as well as the current state of the voluntary maritime societies rescue equipment and based on that provide a practical proposal for the inclusion of the voluntary maritime rescue societies in resolving incidents on inland bodies of water.

In the theoretical part an overview of volunteerism is provided in addition to the difference between the Estonian and Finnish voluntary maritime rescue system which will provide input for the empiric part of the thesis.

To achieve the aim of the thesis, a document analysis and structured questionnaire were conducted in the empirical part of the work. The documentation analysis consisted of the comparison of the training programs for water rescue for professional and voluntary rescuers. To understand that better the author has compiled a comparison table for the programs. It identified a need for additional training for the volunteer marine rescuers when responding to emergencies on inland bodies of water. Survey questionnaires collected information on volunteer marine rescuers responsiveness, the current status of the equipment and their own interest in being involved by the Emergency Services in dealing incidents on inland bodies of water and attending additional training courses.

Document analysis revealed that to be able to provide effective water rescue service the volunteer marine rescuers would require additional training in handling rescue boards and surface rescue on bodies of water with a flow. The survey revealed the need for additional equipment for volunteer maritime rescuers and their interest in being involved in resolving emergencies on inland bodies of water and in attending additional training courses.

Based on the results of the thesis the author proposes the expansion to engage the volunteer marine rescuers in resolving the emergencies on inland bodies of water and finding a resolution to the findings of the work. The proposals are implementable, but may require additional financing and review of legal regulations.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Amorim, L., Costanzo, S., Geudens, T., Hofmann, P., Pavlovova, L., 2002. *T-Kit käsiraamat Rahvusvaheline vabatahtlik teenistus (eestikeelne versioon)*. Strasbourg: Euroopa nõukogu kirjastus.

Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste, 2012a. *VAMEP arengukava 2012-2020*. [Võrgumaterjal]

Available at: <http://www.vomare.ee/et/>
[Kasutatud 17 Märts 2017].

Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste, 2017b. *VOMARE 2008-2011*. [Võrgumaterjal]

Available at: <http://www.vomare.ee/et/projektid/vomare>
[Kasutatud 6 Aprill 2017].

GHK International, 2010. *VOLUNTEERING IN THE EUROPEAN UNION*. [Võrgumaterjal]

Available at: http://ec.europa.eu/citizenship/pdf/doc1018_en.pdf
[Kasutatud 4 Aprill 2017].

Halduskoostöö seadus (2016).

Hea Kodanik, 2017. *Mis on kodanikuühiskond*. [Võrgumaterjal]

Available at: <http://heakodanik.ee/mis-on-kodanikuuhiskond/>
[Kasutatud 17 Aprill 2017].

IMRF, 2017. *Our mission*. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.international-maritime-rescue.org/about-us/our-mission>
[Kasutatud 6 Aprill 2017].

Nõuded vabatahtlikule merepäästjale, vabatahtliku merepäästja välja- ja täiendusõppele, vabatahtliku merepäästja tunnistusele ja vabatahtliku merepäästja eritunnusele ja selle kandmise korrale (2012).

Otsingu ja päästetöödel osaleva merepäästeüksuse (SRU) metoodiline juhise, 2012. [Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.politsei.ee/dotAsset/224975.pdf>
[Kasutatud 23 Märts 2017].

Politsei- ja Piirivalveamet, 2017a. *Mere- ja lennupääste*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.politsei.ee/et/kontakt/mere--ja-lennupaaste.dot>
[Kasutatud 27 Aprill 2017].

Politsei- ja Piirivalveamet, s.a.b. *Koostöökokkulepe mittetulundusühingusse kuuluvate vabatahtlike merepäästjate kaasamiseks merepäästetöödele*, s.l.: s.n.

Politsei ja Piirivalve seadus (2012).

PRAXIS, 2007a. *Kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed meetodid probleemi kirjeldamiseks ning põhjuste tuvastamiseks*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.praxis.ee/wp-content/uploads/2014/03/2007-Meetodid-probleemi-kirjeldamiseks-ja-pohjuste-tuvastamiseks.pdf>
[Kasutatud 24 Aprill 2017].

PRAXIS, 2012b. *Päästeala vabatahtliku tegevuse kommunikatsioonistrateegia 2012-2014*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.praxis.ee/tood/paasteala-vabatahtliku-tegevuse-kommunikatsioonistrateegia-koostamine/>
[Kasutatud 31 Märts 2017].

PRAXIS, 2014c. *Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis 2013*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.praxis.ee/tood/vabatahtlikus-tegevuses-osalemine-eestis-2013/>
[Kasutatud 4 Aprill 2017].

PRAXIS, 2015d. *Siseturvalisuse hariduse mudeli analüüs*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.praxis.ee/tood/siseturvalisuse-hariduse-analuus/>
[Kasutatud 3 Aprill 2017].

Päästeamet, 2014a. *Päästeameti veepääste teenuse osutamise analüüs*. [Võrgumaterjal]
[Kasutatud 20 Märts 2017].

Päästeamet, 2015b. *Kontrollharjutused*, Tallinn: s.n.

Päästeamet, 2016c. *Päästetöö veepääste juhend*. [Võrgumaterjal]
[Kasutatud 27 Märts 2017].

Päästeamet, 2016d. *Uppunutega veeõnnetused 2015*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.rescue.ee/et/paasteamet/statistika/uppunud.html>
[Kasutatud 20 Märts 2017].

Päästeamet, 2017e. *Hukkunuga tulekahjud 2016. aasta*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.rescue.ee/et/paasteamet/statistika/tulekahjudes-hukkunud.html>
[Kasutatud 17 Märts 2017].

Päästeamet, 2017f. *Uppunutega veeõnnetused 2016*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://www.rescue.ee/et/paasteamet/statistika/uppunud.html>
[Kasutatud 17 Märts 2017].

Päästeseadus (2017).

Rodell, J. B., 2013. Finding meaning through volunteering: why do employees volunteer and what does it mean for their jobs?. *Academy of Management Journal*, 56(5), pp. 1274–1294.

Sakkarias, A., 2015a. *Vabatahtliku merepäästja kursus 1. aste*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://reval.ee/c/marine-stcw-courses/vabatahtliku-merepaastja-kursus-1-aste-1>
[Kasutatud 27 Aprill 2017].

Sakkarias, A., 2015b. *Vabatahtliku merepäästja kursus 2. aste*. [Võrgumaterjal]
Available at: <https://reval.ee/c/marine-stcw-courses/vabatahtliku-merepaastja-kursus-2-aste-1>
[Kasutatud 27 Aprill 2017].

Siseministeerium, 2007a. *Vabatahtliku tegevuse arengukava 2007-2010*. [Võrgumaterjal]
Available at: http://www.vabatahtlikud.ee/UserFiles/arengukava/vta_2007_2010_31_jaan_2007.pdf
[Kasutatud 4 Aprill 2017].

Siseministeerium, 2012b. *Tule-, vee- ja liiklusohutuse alane ennetusuuring*. [Võrgumaterjal]
Available at: https://www.siseministeerium.ee/sites/default/files/dokumendid/Uuringud/Ennetus/2012_ska_ennetusalane_uuring.pdf
[Kasutatud 13 Aprill 2017].

Siseministeerium, 2013c. *Riiklikud suunad vabatahtliku pääste arengus 2013-2016*. [Võrgumaterjal]

Available at:
<https://www.siseministerium.ee/et/search/gss/riiklikud%20suunad%20vabatahtliku%20p%C3%A4%C3%A4ste%20arengus>

[Kasutatud 29 Märts 2017].

Siseministerium, 2016d. *Täiendatud "Siseturvalisuse arengukava 2015-2020"*.
[Võrgumaterjal]

Available at: <https://valitsus.ee/et/eesmargid-tegevused/arengukavad>
[Kasutatud 17 Märts 2017].

Siseministerium, 2016e. *Pevkur: vabatahtlikele merepäästjatele hakatakse maksma püsitasu*.
[Võrgumaterjal]

Available at: <https://www.siseministerium.ee/et/uudised/pevkur-vabatahtlikele-merepaastjatele-hakatakse-maksma-pusitasu>

[Kasutatud 27 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017a. *Bågaskärin toimintakeskus*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://bagaskar.meripelastus.fi/>

[Kasutatud 4 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017b. *Jäsenyhdistykset*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/j%C3%A4senyhdistykset>

[Kasutatud 5 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017c. *Koulutus*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/koulutus>

[Kasutatud 4 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017d. *Organisaatio*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/organisaatio>

[Kasutatud 4 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017e. *Suomen Meripelastusseura*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/suomen-meripelastusseura>

[Kasutatud 5 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017f. *Tukijamme*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/tukijamme>
[Kasutatud 6 Aprill 2017].

Suomen Meripelastusseura, 2017g. *Historia*. [Võrgumaterjal]
Available at: <http://www.meripelastus.fi/fi/historia>
[Kasutatud 5 Aprill 2017].

Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliitto, 2017. *Hukkumiset 2016*. [Võrgumaterjal]
Available at: http://www.suh.fi/tiedotus/hukkumistilastot/hukkumiset_2016
[Kasutatud 26 Aprill 2017].

Tartu Vabatahtlike Keskus, 2007. *Vabatahtliku tegevuse Arengukava 2007-2010*.
[Võrgumaterjal]
Available at:
http://www.vabatahtlikud.ee/UserFiles/arengukava/vta_2007_2010_31_jaan_2007.pdf
[Kasutatud 6 Aprill 2017].

Vabatahtlike Tegevuse Arenduskeskus, 2008. *Vabatahtlikus tegevuses osalemine Eestis*.
[Võrgumaterjal]
Available at:
<http://www.kysk.ee/failid/File/Uuringud/Vabatahtlikus%20tegevuses%20osalemine%20Eestis.pdf>
[Kasutatud 17 Aprill 2017].

Vainjärv, A., 2013. *Päästejuhised veepäästetöödel*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Vernik, J. 2014. *Vabatahtlike osalemine Eesti merepäästesüsteemis*. Magistritöö, Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Wilson, J., 2000. Volunteering. *Annual Review of Sociology*, Volume 26, pp. 215-240.

LISA 1. VEEPÄÄSTEVÕIMEKUSTE VP1 JA VP2 KALENDERPLAANID

KALENDERPLAAN VP1

AINE KOOD	RPTM4202
AINE NIMETUS (e. k.)	VEEPÄÄSTE ERIVÕIMEKUSE MOODUL
AINE NIMETUS (ingl. k.)	Module of the Special Capability of Water Rescue
ÕPPEJÕUD	Ando Vainjärv ando.vainjarv@sisekaitse.ee Taavi Aruvainu taavi.aruvainu@sisekaitse.ee
ÕPPERÜHM	P40, 41
AINE MAHT (EKAP)	1,5
Õppeaine maht tundides, sh <ul style="list-style-type: none"> ◦ auditoorse töö tunde, sh. seminare ◦ praktilise töö tunde ◦ iseseisva töö tunde 	39 <ul style="list-style-type: none"> ◦ 6 ◦ 24 ◦ 9
ÕPPEAEG	2015/2016 õppeaasta II semester
EELDUSAINED	Tehnilised päästetööd
HINDAMINE	Arvestus/ mitteeristav hindamine

Õpiväljundid Õpilane:	Hindamiskriteerium Õpilane:	Õppemeetodid	Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Mooduli alateemad
--------------------------	--------------------------------	--------------	--	-------------------

<p>teostab ohutult ning efektiivselt abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmist siseveekogudel, kasutades selleks pinnaltpääste erivarustust.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ teab ohtusid pinnaltpäästjale; ➤ kasutab pinnaltpääste varustust ja hoiab seda töökorras; ➤ määrab asukoha ja jõuab inimese või loomani, kes on sattunud kuni 300 m kaugusel kaldast abitusse olukorda; ➤ kasutab endale ja päästetavale ohutuid töövõtteid; ➤ sooritab isikukaitsevarustusega 100m ujumise aja peale. 	<p>Loeng, näitlikustamine, diskussioon, paaristöö, rühmatöö, sündmuse analüüs.</p>	<p>Kirjalik arvestus, praktilisele tegevusele tagasiside andmine. Hindamisülesanne: - aja peale ujumine pinnaltpäästja isikukaitse-varustuses</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Valdkonda reguleerivad õigusaktid ➤ Pinnaltpääste varustus ja töövahendid ➤ Märkuanded ➤ Päästmine seisuveekogult ➤ Päästmine jäält ➤ Riskid pinnaltpäästjale ➤ Harjutused basseinis ja järvel
--	--	--	--	--

Ajakava:

Kuup.	Sisu	A	P	Iseseisev töö (s.h seminarideks, eksamiks vm valmistumine)
	<p>Sissejuhatus Pinnaltpääste alused - Päästetöö pinnaltpääste juhend; - Ohutustehnika.</p> <p>Varustus - Pinnaltpääste isikukaitsevarustus; - Pinnaltpääste lisavarustus; - Pinnaltpääste päästevahendid; - Pinnaltpääste tehnilised vahendid; - Pinnaltpääste varustuse kasutamine, kontrollimine ja hooldamine.</p>	4		

	Harjutused basseinis <ul style="list-style-type: none"> - No-play situatsioon ja tegevused - Turvaline vette minek; - Ujumine; - Tulekustutusriietusega ujumine; - Pinnaltpääste isikukaitsevarustusega ujumine; - Päästelaua käsitlemine; - Käemärkide kasutamine; - Kannatanu transport ja tõstmine veest; - Kannatanule lähenemine; - “Jääl ronimine”; - Situatsiooniharjutused. 		8	
	Avavee harjutused <ul style="list-style-type: none"> - No-play situatsioon; - Kannatanu asukohta märgistamine; - „jääl“ liikumine; - Käemärgid ja nende kasutamine; - Päästelaua käsitlemine; - Harjutused päästelauaga; - Kannatanule lähenemine päästelauaga; - Kannatanu transport ja tõstmine veest; - Esmaabi hüpotermia korral; - Situatsioonülesanded. 		8	
07.04.16	Avavee harjutused <ul style="list-style-type: none"> - meeskonna ja pinnaltpääste lüli koostöö. 		6	
08.04.16	<ul style="list-style-type: none"> - Arvestus - test; - ajapeale ujumine. 	2	2	
		6	24	9

KALENDERPLAAN VP2

AINE KOOD	RPTM4205
AINE NIMETUS (e. k.)	VEEPÄÄSTE ERIVÕIMEKUSE MOODUL II
AINE NIMETUS (ingl. k.)	Module of the Special Capability of Water Rescue II
ÕPPEJÕUD	Taavi Aruvainu taavi.aruvainu@sisekaitse.ee Ando Vainjärv ando.vainjarv@sisekaitse.ee
ÕPPERÜHM	P 42, P 43, P44
AINE MAHT (EKAP)	1,5
Õppeaine maht tundides, sh <ul style="list-style-type: none"> ◦ auditoorse töö tunde, sh. seminare ◦ praktilise töö tunde ◦ iseseisva töö tunde 	39 <ul style="list-style-type: none"> ◦ 14 ◦ 16 ◦ 9
tOIMUMISE AEG	2015/2016 õppeaasta
EELDUSAINED	Veepääste erivõimekuse moodul
HINDAMINE	Arvestus/ mitteeristav hindamine

Õpiväljundid Õpilane:	Hindamiskriteerium Õpilane:	Õppemeetodid	Hindamismeetodid ja hindamisülesanded	Mooduli alateemad
teostab ohutult ning efektiivselt abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmist erivarustusega kiirevoolulises vees;	<ul style="list-style-type: none"> ➤ teab ohtusid pinnaltpäästjale; ➤ kasutab erivarustust ja hoiab seda töökorras; ➤ määrab asukoha ja jõuab inimese või loomani, kes on sattunud voolavas vees abitusse olukorda. 	Loeng, praktiline tegevus, paaristöö, rühmatöö, situatsiooni analüüs.	Kirjalik arvestus, millest vähemalt 75% peab olema õigesti vastatud. Praktilisele tegevusele tagasiside andmine.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Jões valitsevad voolud ➤ Varustus ➤ Päästmine kaldalt ➤ Päästmine ujuvvahendiga ➤ Päästmine vees ➤ Kinnituskohtade loomine ➤ Ohud pinnaltpäästjale ➤ Päästetöö pinnaltpääste juhend

<p>teostab ohutult ning efektiivselt abitusse seisundisse sattunud inimese või looma päästmist päästetööde paadiga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ teab ohtusid pinnaltpäästjale; ➤ teab ja tunneb ohutustehnilisi aspekte päästetööde paati juhtides; ➤ teostab paadi ja mootori korrasoleku kontrolli; ➤ teostab paadi veeskamist ja haagisele paigaldamist; ➤ teab navigatsiooni märke ja oskab liigelda vastavalt reeglitele; ➤ läheneb ohutult kannatanule ja osutab abi vastavalt olukorrale. 	<p>Loeng, praktiline tegevus, paaristöö, rühmatöö, situatsiooni analüüs.</p>	<p>Kirjalik arvestus, praktilisele tegevusele tagasiside andmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Päästetöö pinnaltpääste juhend ➤ Päästetööde paadid ja tegevused ➤ Liiklemine veekogul ➤ Päästetööd
---	---	--	---	--

Ajakava:

Kuup.	Sisu	A	P	Iseseisev töö (s.h seminarideks, eksamiks vm valmistumine)
P 39 – 1 02.11.2015 P 39 – 2 11.11.2015	<p>Sissejuhatus Pinnaltpääste alused (voolav vesi) - Päästetöö pinnaltpääste juhend Varustus - Pinnaltpäästes kasutatav erivarustus Päästmine - Päästmine kaldalt - Päästmine ujuvvahendiga - Päästmine vees - Kinnituskohdade loomine - Ohud pinnaltpäästjale</p>	6		
P 39 – 1 03.11.2015 P 39 – 2 12.11.2015	<p>Avavee harjutused - No-play situatsioon ja tegevused - Kannatanu päästmine erivarustusega</p>	-	-	
P 39 – 1	Sissejuhatus	6		

04.11.2015 P 39 – 2 09.11.2015	Päästetööde paadid ja tegevused - Paadi ja mootori korrasoleku kontroll - Paadi veeskamine - Paadi vees haagisele paigaldamine			
P 39 – 1 05.11.2015 P 39 – 2 10.11.2015	Liiklemine veekogul - Navigatsioonimärgid ja poid - Tee andmise reeglid - Ohud ja takistused (kivid, võrgud, palgid, kännud; muud ohud ja takistused) - Lähenemine ja möödumine (ujujad, teised veesõidukid, tehnilised rajatised, muud ohud) Päästetööd - Lähenemine kannatanutele Kannatanu paati aitamine (ilma abivahenditeta, nõõridega)		8	
P 39 – 1 06.11.2015 P 39 – 2 13.11.2015	Test	2		
		14	16	9
	TUNDIDE MAHT KOKKU	39		

LISA 2. VABATAHTLIKE MEREPÄÄSTJATE KOOLITUSKAVAD

I TASE MEREPÄÄSTESÜSTEEMI JA JUHTIMISE MOODUL

Teema	Teoreetilised loengud (AT)	Praktiline õpe (AT)	Sisu	Arvestusel nõutud teadmised
Teema 1. Merepääste õiguslikud alused	1,0		<p>1.1 Rahvusvahelised konventsioonid:</p> <p>1.1.1 IMO/ICAO liikmelisus;</p> <p>1.1.2 rahvusvaheliste konventsioonide tutvustamine (ÜRO mereõiguse konventsioon, rahvusvahelise mereotsingute ja -pääste 1979. aasta konventsiooni (Hamburgi konventsioon, lisa 1- 2001) , rahvusvahelise tsiviillennunduse konventsiooniga (Chicago konventsioon, lisa 12- 2000) ja rahvusvaheline konventsioon inimelude ohutusest merel (SOLAS 1974 koos parandustega), IAMSAR I, II, III osa.</p> <p>1.2 Siseriiklik seadusandlus:</p> <p>1.2.1 Politsei- ja Piirivalve seadus;</p> <p>1.2.2 päästeseadus;</p> <p>1.2.3 hädaolukorra seadus;</p> <p>1.2.4 lennundusseadus;</p> <p>1.2.5 VV määrus nr. 237 Otsingu- ja päästetööde, sealhulgas merereostuse avastamise ja likvideerimise kord Eesti merealal ning Peipsi, Lämmi- ja Pihkva järvel;</p> <p>1.2.6 lennu- ja Merepäästeplaan;</p> <p>1.2.7 PPA SRU metoodiline juhised;</p> <p>1.3 Vabatahtliku merepääste õiguslikud alused:</p> <p>1.3.1 vabatahtliku merepäästeühingu vastutus ja roll;</p> <p>1.3.2 vabatahtliku merepäästja vastutus ja õigused;</p> <p>1.3.3 vabatahtliku merepäästja tunnustamise tingimused;</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab nimetada merepäästealaseid rahvusvahelisi konventsioone; – teab IAMSAR vol III põhimõtteid; – oskab nimetada otsingu- ja päästetöid reguleerivaid õigusakte; – teab PPA SRU metoodilise juhise põhimõtteid; – teab vabatahtliku merepäästja ning vabatahtlike ühingute vastutust ja kohustusi. Teab tingimusi vabatahtliku merepäästja tunnustamiseks. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll.
Teema 2. SAR süsteemi komponendid	1,0		<p>2.1 Eesti Päästepiirkond.</p> <p>2.2 Merevalvekeskuse ülesanded ja vastutus;</p> <p>2.3 SMC ülesanded ja vastutus.</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab selgitada merepäästetööde juhtimist;

			<p>2.4 OSC ülesanded ja vastutus. 2.5 ACO ülesanded ja vastutus. 2.6 PPA merepääste juhtimisskeem. 2.7 SAR statistika ja tendentsid. 2.8 Koostöö riiklike struktuuridega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oskab selgitada vabatahtlike merepäästjate koostööd riiklike struktuuridega; <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll.
Teema 4. Eesti merepääste ressurss	0,5		<p>4.1 SAR teenuse pakkujad Eestis. 4.2 Otsingu- ja päästetöödel kasutatav ressurss ja ressursi klassifitseerimine ja valmisolek. 4.3 Ülevaade vabatahtlikest merepäästjatest Eestis.</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab nimetada merepäästetöödele reageerivad ametkonnad; – teab kasutatavat SAR ressursi ja nende valmisolekut; <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll.
Teema 6. Mereside	2,0	0,5	<p>6.1 Merehäda ja – ohutuse ülemaailmse süsteemi – GMDSS – struktuur: 6.1.1 VHF raadiokanalid; 6.1.2 raadiokanalite kasutus ja regulatsioon; 6.1.3 hädaabi ja ohutuse kanalid; 6.1.4 häire edastamine, side ja kohamääramise signaalid; 6.1.5 EPIRB; 6.1.6 SART; 6.1.7 toimimise põhimõte; 6.2 Häda-, kiir – ja ohutusside protseduurid merel: 6.2.1 side liigitamine, prioriteedid ja mõisted; 6.2.2 hädaabi; 6.2.2.1 MAYDAY; 6.2.2.2 RECEIVED MAYDAY; 6.2.2.3 SEELONCE MAYDAY ja SEELONCE FEENEE; 6.2.2.4 MAYDAY RELAY; 6.2.3 kiireloomulised; 6.2.3.1 PAN-PAN; 6.2.4 Ohutusalsed: 6.2.4.1 SECURITE; 6.2.5 rutiinsed;</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teab GMDSS struktuuri ja mõistab toimimise põhimõtteid; – teab side liigitamist ja prioriteete; – teab merehäda ja ohutuse sidos kasutatavaid mõisteid; – teab ja oskab vastu võtta hädaabi teateid – MAYDAY; RECEIVED MAYDAY; SEELONCE MAYDAY ja SEELONCE FEENEE; MAYDAY RELAY; – teab ja mõistab PAN PAN ja SECURITE olemust; – teab, mis on DSC; – teab otsingu – ja päästetööde ajal edastatavaid SRU teateid, liigitust, mõistab teadete edastamise olulisust.

			6.2.6 DSC distress; 6.3 Raadioside protseduurid: 6.3.1 sideseansi alustamine; 6.3.2 sideseansi ülesehitus; 6.3.2.1 inglise ja eestikeelsed raadioväljendid; 6.3.2.2 tekstimarkerid; 6.3.2.3 foneetiline tähestik; 6.3.2.4 kellaajad; 6.3.2.5 numbrid; 6.3.2.6 asukohad; 6.3.3 sideseansi lõpetamine; 6.3.4 levinumad probleemid meresides; 6.3.5 tegevused kommunikatsiooni efektiivsuse parandamiseks; 6.4 Otsingu- ja päästetööde ajal edastatavad SRU teated. 6.4.1 teadete liigitus: 6.4.1.1 väljasõidutead; 6.4.1.2 teade saabumise kohta; 6.4.1.3 teade olukorra kohta; 6.4.1.4 teated tegevuse kohta; 6.4.1.5 teated tagasijõudmise kohta; 6.4.1.6 teated valmisoleku kohta; 6.4.2 teadete koostamise ja edastamise üldised põhimõtted; 6.4.3 harjutused: 6.4.3.1 teadete koostamine; 6.4.3.2 teadete edastamine; 6.4.3.3 raadiosideprotseduuride kinnistamine. (Pääste all ise räägime)	Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll.
Teema 7. Riikliku järelevalve erimeetmed ning vahetu sund.	1,0	0,5	7.1 Riikliku järelevalve meetmed: 7.2 Vahetu sund: 7.3 Vastutus:	Hindamine: – tunneb korrakaitseaduses sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid, mida vabatahtlikul merepäästjal on õigus rakendada, ning oskab neid vajadusel kohaldada; – teab korrakaitseaduses sätestatud vahetu sunni tähendust, ning oskab seda vajadusel kasutada.

				Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine:
--	--	--	--	---

I ASTE ESMAABI MOODUL

Teema	Teoreetilised loengud (AT)	Praktiline õpe (AT)	Sisu	Arvestusel nõutud teadmised
Teema 1. Südameseiskumine, uppumine ja lämbumine	1,5	1,5	1.1 Taaselustamine BLS: 1.1.1 Suremise protsess 1.1.1.1 agoonia 1.1.1.2 kliiniline surm 1.1.1.3 bioloogiline surm 1.1.2 Teadvuse kontroll 1.1.2.1 vereringe 1.1.2.2 pulss 1.1.2.3 hingamine 1.1.3 taaselustamise algoritm 1.1.3.1 vabad hingamisteed 1.1.3.2 kunstlik hingamine 1.1.3.3 kaudne südamemassaaž 1.1.4 ohud ja vigastused 1.2 Uppumine: 1.2.1 Uppumise vormid 1.2.1.1 aspiratsiooni 1.2.1.2 spasmiline 1.2.1.3 reflektorne 1.2.1.4 segavorm 1.2.2 Uppuja ära tundmine 1.2.3 Uppunu esmaabi iseärasused 1.3 Lämbumine: 1.3.1 Lämbumise viisid: 1.3.1.1 võõrkeha	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – oskab kirjeldada suremisprotsessi; – oskab tuvastada teadvust ning vastavalt käituda; – oskab vabastada hingamisteed; – oskab teostada kunstliku hingamist ning on teadlik kaasnevatest ohtudest; – oskab teostada kaudse südamemassaaži ning on teadlik kaasnevatest ohtudest; – teab erinevaid uppumisvorme ja teab nende vahelist erinevust; – oskab anda uppunule esmaabi; – oskab tuvastada lämbumist; – teab lämbumise puhul esmaabi võtteid ning oskab neid kasutada. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine:</u> – erinevad harjutused ja situatsioonid kasutades simulatsiooni taaselustamisnuku.

			1.3.1.2 vedelikud (keemia) 1.3.1.3 haigused 1.3.1.4 allergia 1.3.2 Esmaabi andmine 1.3.2.1 löögid abaluude vahele 1.3.2.2 kõhutõmbed (Heimlich) 1.3.2.3 laste esmaabi	
Teema 2. Esmaabialased viivitamatud toimingud	0,5	1,0	2.1 Elupäästev esmaabi: 2.1.1 elustamise ABC; 2.1.2 suurte väliste verejooksude peatamine; 2.1.3 šokk; 2.1.4 teadvuseta kannatanu abistamine; 2.2 Esmaabikomplekt: 2.2.1 esmaabikomplekti sisu;e	Hindamine: – oskab nimetada elupäästva esmaabi prioriteete. – oskab selgitada tegevust elupäästva esmaabi andmisel. Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll;
Teema 3. Kannatanu ülevaatus	1,0	1,0	3.1 Teadvus: 3.1.1 Teadvuse tuvastamine 3.1.1.1 häälega 3.1.1.2 valuvõttega 3.2 Hingamine: 3.2.1 rindkere liikuvuse järgi 3.2.2 hingamisteedest väljahingatava õhu järgi 3.3 Vereringe kontroll: 3.3.1 Pulssi leidmine 3.3.1.1 randmel 3.3.1.2 küünarvarrel 3.3.1.3 kaelal 3.3.1.4 kubemel 3.3.2 kapillaaride täituvuse järgi 3.3.3 naha värvi järgi 3.4 Hingamisteede vabastamine: 3.4.1 Hingamisteede anatoomia 3.4.2 Hingamisteede vabastamise võtted 3.4.2.1 kahe käega 3.4.2.2 ühe käega 3.4.2.3 selgroovigastuse kahtlusega kannatanul	Hindamine: – teab teadvuse määramise viise; – oskab tuvastada teadvust kasutades häält ning valuvõtteid; – oskab kontrollida hingamist, kasutades kuulmist ning rindkere liikuvuse järgi; – oskab määrata pulsisagedust; – oskab tuvastada vereringe tunnuseid; – selgitav hingamisteede vabastamise vajadust; – oskab kasutada hingamisteede vabastamise võtteid; – oskab ja selgitab selgroovigastuse kahtlusega hingamisteede vabastamisega kaasnevaid ohte; Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u> ; – paarides, leiavad ja määravad üks teise peal

				<p>pulssi sagedust. Määravad hingamissagedust;</p> <ul style="list-style-type: none"> - lamaval kaaslasel demonstreerib kolme hingamisteede vabastamisvõttes. -
Teema 4. Seljavigastused	0,5	1,0	<p>4.1 Trauma mehhanismid:</p> <p>4.1.1 kukkumised</p> <p>4.1.2 kukkumised kõrgustest < 2m</p> <p>4.1.3 liiklusõnnetused</p> <p>4.1.4 vägivald</p> <p>4.1.5 vette hüppamine pea ees;</p> <p>4.2 Esmaabi seljavigastuse puhul:</p> <p>4.2.1 kaela immobiliseerimine</p> <p>4.2.2 „ühe tükki“ meetodil tõstmine</p> <p>4.2.3 kaelakrae</p> <p>4.2.4 kühvelraam</p> <p>4.2.5 vaakummadrats</p> <p>4.2.6 Kannatanu transport seljavigastuse puhul</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab seljatrauma mehhanisme; - teab seljatrauma esmaabi andmisega seotud ohte; - oskab kasutada spetsiaalseid ja käepäraseid vahendeid seljatrauma kannatanu tõstmisel ja transportimisel; <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teadmiste kontroll; - <u>praktiline ettenäitamine:</u> - demonstreerib kühvelraami, vaakummadratsi, teki ja kaelakrae ettevalmistamist ja kasutamist <ul style="list-style-type: none"> - kolmeliikmelise meeskonna poolt käsitletakse seljavigastuse kahtlusega kannatanu. Kasutatakse olemasolevaid vahendeid: kaelakrae, kühvelraam, vaakummadrats, tekk;
Teema 5. Välisfaktoritest tingitud vigastused ja eluohtlikud seisundid	1,5		<p>5.1 Põletused:</p> <p>5.1.1 Põletuste mehhanismid</p> <p>5.1.1.1 termilise</p> <p>5.1.1.2 elektrilised</p> <p>5.1.1.3 keemilised</p> <p>5.1.1.4 kiirgus</p> <p>5.1.2 Põletuste esmaabi</p> <p>5.2 Külmutamine ja hüpotermia:</p> <p>5.2.1 Lokaalsed külmakahjustused ja ohud</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teab põletuse tekke mehhanisme; - oskab eristada põletuse erinevaid astmeid; - teab põletustraumaga seotud ohte; - oskab anda esmaabi põletuse korral; - teab erinevaid külmutamise riskfaktoreid; - teab erinevaid külmutamisastmeid;

			<p>5.2.2 Kogu organismi alajahtumine (hüpotermia) ja ohud</p> <p>5.2.3 Külumise ja hüpotermia esmaabi</p> <p>5.3 Kuumarabandus ja päikesepiste</p> <p>5.3.1 Kuumarabanduse põhjused</p> <p>5.3.2 Päikesepiste põhjused</p> <p>5.3.3 Kuumarabanduse ja päikesepiste esmaabi</p>	<ul style="list-style-type: none"> – teab külma mõjust organismile ning organismi talitusest külma korral; – oskab anda esmaabi külumise või hüpotermia korral; – teab erinevaid kuumarabanduse ja päikesepiste riskfaktoreid; – teab organismi talitusest kuumarabanduse või päikesepiste korral; – oskab anda esmaabi kuumarabanduse või päikesepiste korra. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – paarides, annavad ja selgitavad esmaabi põhimõtteid kuumarabanduse või päikesepiste korral; – paarides, annavad ja selgitavad esmaabi põhimõtteid põletuse korral; – paaride, annavad ja selgitavad esmaabi põhimõtteid alajahtumise ja hüpotermia korral.
Teema 6. Luude, liigeste ja pehmete kudede traumad, verejooksud	0.5	1.0	<p>6.1 Luumurrud ja nikastused:</p> <p>6.1.1 Luumurru klassifikatsioon</p> <p>6.1.1.1 kinnine</p> <p>6.1.1.2 lahtine</p> <p>6.2 Verejooksud:</p> <p>6.2.1 kapillaarne</p> <p>6.2.2 venoosne</p> <p>6.2.3 arteriaalne</p> <p>6.2.4 sisemine</p> <p>6.2.5 Verejooksu peatamine</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teab luumurdude klassifikatsiooni; – teab luumurdude tekke mehhanisme; – oskab anda esmaabi luumurru korral; – oskab kasutada erinevaid luumurru fikseerimiseks ettenähtud vahendeid; – teab ja selgitab erinevaid verejooksu liike;

		6.2.5.1 haavale surudes 6.2.5.2 sidumismaterjalidega 6.2.5.3 rõhkside 6.2.6 žgutt 6.3 Haavad: 6.3.1 Haavade klassifikatsioon 6.3.2 Haava esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> – teab erinevate verejooksude esmaabi andmise põhimõtteid ja ohte; – oskab peatada erinevaid verejookse kasutades käepäraseid vahendeid; – teab haava tekke mehhanisme; – teab haavaga kaasnevaid ohte ja esmaabi andmisega seotud erinevusi; – oskab anda haava esmaabi <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine: – kahe-kolmeliikmeline meeskond annab esmaabi luumurru korral, kasutades selleks olemasolevaid vahendeid (erinevad lahased, kolmnurkrätikuid) – kaaslasel, kasutades sidet, tehakse sidumist: sõrmel, küünarnukil, küünarluul. – asetab kaaslasele rõhksidet instruktori poolt näidatud kohta. – asetab kaaslasele žgutti, instruktori poolt näidatud kohta, tingliku verejooksu peatamiseks.
--	--	---	---

Teema 7. Kannatanuga edasine tegevus		0,5	7.1 Kannatanu pakkimine: 7.1.1 Kannatanu pakkimise põhimõtted ja vajadus; 7.1.2 Kannatanu pakkimise vahendid ja otstarve; 7.1.3 Kannatanu pakkimise viisid; 7.1.3.1 Villane tekk 7.1.3.2 Termolina/kile 7.1.3.3 Mullikile 7.1.3.4 termokotid	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> - teab kannatanu pakkimise vajadust; - oskab pakkimiseks kasutada teki, termolina, termokoti, mullikilet; - oskab, vastavalt olemasolevate vahenditele, kannatanu pakkida. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> - teadmiste kontroll; - <u>praktiline ettenäitamine</u>; - kahe-kolmeliikmeline meeskond pakib ära kannatanu olemasolevate vahenditega.
---	--	------------	--	--

I ASTE ENESEPÄÄSTE MOODUL

Teema	Teoreetilised loengud (AT)	Praktiline õpe (AT)	Sisu	Arvestusel nõutud teadmised
Teema 1. Instruktaaz ja tööohutus.	3 1,0	4	1.1 Ohutusalane juhendamine: 1.1.1 instruktorite ohutuseeskirjad, mida tuleb järgida (eriti praktiliste harjutuste ajal). 1.2 Merel ellujäämise põhitõed: 1.2.1 päästevahenditega ja veesõidukiga tutvumine; 1.2.2 korrapärane väljaõpe ja treeningud; 1.2.3 valmisolek hädaolukorraks; 1.2.4 kaitse külmas vees: 1.2.4.1 õige riietus, riietuse korrektne hooldus, ujuvus, soojus, kaitse, hästi märgatav, mobiilsus; 1.2.5 oskused tegutsemiseks hädaolukorras; 1.2.6 mida teha, kui veesõiduk on vaja maha jätta; 1.2.7 mida teha, kui on vaja siseneda vette; 1.2.8 mida teha vees:	5 Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> - mõistab ohutuseeskirjade tähtsust ja nende täitmise vajalikkust; - teab oma ülesandeid, kohustusi ja vastutust veesõidukil, ülesannete jaotust meeskonnas; - tunneb merel ellujäämise põhitõdesid ning käitumismustreid; - oskab tagada enda ohutuse päästetööde läbiviimisel; - tunneb ohutuid töövõtteid; - teab ja oskab ennetada päästetöödega seotud riske. Pädevuse näitamise meetodid:

			<p>1.2.8.1 enda ja teiste säilitamise viisid veekeskkonnas, sh kannatanu säilitamine;</p> <p>1.2.9 mida teha päästevahendis;</p> <p>1.2.10 peamised vees valitsevad ohud.</p> <p>1.3 Rollid ja vastutus:</p> <p>1.3.1 veesõiduki meeskonna hierarhia, rollid ja ülesanded ja vastutus;</p> <p>1.3.2 SRU olemus ning ülesannete jaotus meeskonnas;</p> <p>1.3.3 vabatahtliku merepäästja ülesanded ja vastutus meeskonnas;</p>	<p>– teadmiste kontroll.</p> <p>6</p> <p>7</p> <p>8</p> <p>9</p>
<p>Teema 2. Isiklikud ja kollektiivsed päästevahendid ning nende kasutamine.</p>	<p>10 1,5</p>	<p>11 3,5</p>	<p>2.1 Veeülikond:</p> <p>2.1.1 selgitatakse, milleks ja millised need ülikonnad on;</p> <p>2.2 Päästeülikond:</p> <p>2.2.1 selgitatakse, milleks ja millised need ülikonnad on;</p> <p>2.2.2 ülikondade hooldus ja pakkimine.</p> <p>2.3 Termokaitsevahendid:</p> <p>2.3.1 selgitatakse erinevate termokaitsevahendite peamisi ülesandeid ja kasutamist;</p> <p>2.4 Päästevest, päästerõngas, ling:</p> <p>2.4.1 päästerõngad:</p> <p>2.4.1.1 milline lisavarustus võib käia päästerõngaste külge;</p> <p>2.4.2 päästevestid:</p> <p>2.4.2.1 erinevad funktsioonid: ujuvusvahend, sportvest, korkvest, täispuhutav päästevest jms;</p> <p>2.4.2.2 varustus päästevesti küljes: tuli, nuga, vile, kapuuts ja näokate;</p> <p>2.4.2.3 päästevesti korrektne kasutamine.</p> <p>2.4.3 päästeling:</p> <p>2.4.3.1 kasutusotstarve ja ehitus;</p> <p>2.4.3.2 kasutamine.</p> <p>2.5 Päästeparv:</p> <p>2.5.1 Päästeparve otstarve ja ehitus;</p> <p>2.5.2 erinevad päästeparved (kotis, konteiner);</p> <p>2.5.3 päästeparves, päästevahendis leiduvad vahendid:</p> <p>2.5.4 päästeparve avamine:</p> <p>2.5.4.1 mida kontrollida enne avamist;</p> <p>2.5.4.2 kuidas parve avada konteinerist;</p> <p>2.5.5 ohud veeskamisel.</p> <p>2.6 Päästevahendisse sisenemine:</p>	<p>12 Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb ja oskab käsitseda peamisi päästevahendeid; oskab peamisi päästevahendeid nõuetekohaselt hooldada. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine:</u> <ul style="list-style-type: none"> ülikonna lahtipakkimine ja selgapanek 2 minuti jooksul ilma kõrvalise abita (ülikonna esmane kontroll: mansettide õige käsitsemine, luku õige käsitsemine, trakside pealepanek, jalgevaherihma kontroll); päästevesti korrektne selgapanek 1 minuti jooksul ilma kõrvalise abita; päästevest kõrgelt (min 2 meetrit, aga mitte rohkem kui 4,5 m) vette hüppamine; päästevestiga ujumine; päästevesti vile kontrollimine; päästevesti tule kasutamine (kui on lisatud); vees päästevesti selga panek endale ja kaaslasele; päästevesti hooldamine (sh ballooni vahetamine);

			<p>2.6.1 Päästeparve ja paati päästevestiga sisenemine veesõidukilt ja veest;</p> <p>2.6.2 teiste aitamine pardale;</p> <p>2.6.3 varustuse kasutamine;</p> <p>2.6.4 triivankru kasutamine;</p> <p>2.6.5 ümberlâinud päästeparve õigeks keeramine.</p> <p>2.7 Tegutsemine päästeparves:</p> <p>2.7.1 rollide jaotus;</p> <p>2.7.2 tegevused:</p> <p>2.7.2.1 tegutsemisjuhised;</p> <p>2.7.2.2 söök-jook;</p> <p>2.7.2.3 õhkkond;</p> <p>2.7.2.4 ohumärgid;</p> <p>2.7.2.5 õhkkond, moraal ja motivatsioon;</p> <p>2.7.2.6 õhu ventileerimine;</p> <p>2.7.2.7 vahid;</p> <p>2.7.2.8 enese ja teiste säilitamine;</p> <p>2.7.2.9 käitumine päästealuse, kopteri lähenemisel (sh võimalikud ohud);</p> <p>2.7.2.10 ettevalmistumine randumiseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • liigse õhu välja laskmine; • veeülikonda ja päästevesti kandes; • tormiredelil (sh tormivõrk) üles ja alla ronimine; • vette hüppamine vähemalt 2 meetri kõrguselt; • ujumine ja päästeparve sisenemine päästevestiga. • simuleeritud laevalt lahkumine (varustuse kontroll). • hõljumine veepinnal ilma päästevesti või veeülikonnata. • veeülikonna kokku pakkimine, hooldamine. <ul style="list-style-type: none"> – termokaitsevahendi panek teadvusetule inimesele. – päästerõnga käsitlemine: vise, peale panek. – päästeparve päästevestiga sisenemine veesõidukilt ja veest; – päästevest seljas ümberlâinud päästeparve õigeks keeramine;
Teema 3. Enesepäästevõtted	13 1,0	14 2,5	<p>3.1 Vette sisenemine:</p> <p>3.1.1 Kolmepunkti liikumine;</p> <p>3.1.2 seisvalt ja madala pardaga veesõidukilt;</p> <p>3.1.3 liikuvalt ja madala pardaga veesõidukilt;</p> <p>3.1.4 kõrge pardaga veesõidukilt.</p> <p>3.2 Veest väljumine:</p> <p>3.2.1 kaldale (pehme kallas, tugev ja libe kallas);</p> <p>3.2.2 paati saamine erinevatel viisidel ja erinevatest kohtadest;</p> <p>3.3 Veepinnal püsimine:</p> <p>3.3.1 enesesäilitamine üksikult;</p> <p>3.3.1.1 abivahenditega;</p> <p>3.3.1.2 abivahenditeta;</p> <p>3.3.2 enesesäilitamine kahekesi;</p> <p>3.3.3 enesesäilitamine grupis;</p>	<p>15 Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teab, kuidas ohutult nt libedalt kaldalt, slipist vm vette siseneda (kolmepunkti-liikumine); – tunneb erinevatelt veesõiduki tüüpidelt lahkumise ohutuid võtteid ja käitumismudeleid ning oskab neid rakendada; – tunneb ja oskab kasutada erinevaid enesesäilitamise võtteid veekeskkonnas; – oskab tulemuslikult ronida veest veesõidukile, parve ning teab ja oskab teisi aidata.

			<p>3.3.3.1 kuidas ja kelle kohti grupis vahetada;</p> <p>3.3.4 ahelikus ujumine.</p> <p>3.4 Veepinnalt pääsemine:</p> <p>3.4.1 enese motiveerimine ja moraal;</p> <p>3.4.2 ujuvabivahendi kasutamine;</p>	<p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – 3 punkti liikumine, erineva pardakõrgusega veesõidukilt ohutult vette sisenemine; – ronimine veesõidukile üle poordi; – kaaslaste abistamine veesõidukile sisenemisel; – erinevad enesepäästevõtted vees elu säilitamiseks (HELP, HUDDLE, nn tekk, ahelikus ujumine); – ahelikus ujumine avaveel minimaalselt 60 minutit.
Teema 4. Erinevad ohuolukorrad	16 0,5	17 1,5	<p>4.1 Ohuolukordade liigitus:</p> <p>4.1.1 kokkupõrge; madalikule sõit, tulekahju, kerevigastus, tormiga/udus sõitmine, mootoririke, vigastatud meeskonnaliige, ümberminek, veesõiduki uppumine.</p> <p>4.2 Ettevaatusabinõud ja komplikatsioonid:</p> <p>4.2.1 meetmed, mida kasutusele võtta erinevates ohuolukordades.</p> <p>4.3 Veesõiduki täitumine veega:</p> <p>4.3.1 milliseid meetmeid rakendada, kuidas sellega võidelda.</p> <p>4.4 Tulega seotud ohud;</p> <p>4.4.1 kuidas sellega võidelda.</p>	<p>18 Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab tagada enda ohutuse päästetööde läbiviimisel, tunneb ohutu töö võtteid; – teab ja oskab hinnata erinevaid ohuolukordi; – teab ja näeb ette lekete tekkimisvõimalusi, tunneb peamisi lekke sulgemise meetodeid; – teab tulekahjuga seonduvaid riske, tunneb kustutusvahendeid, oskab tuld lokaliseerida ja likvideerida esmaste tulekustutusvahenditega; – oskab reageerida tulekahjuhäire puhul. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – tulekustuti kasutamine; – mootorpumba kasutamine; – tulekustusteki kasutamine;

				<ul style="list-style-type: none"> – lekete sulgemine käepäraste vahenditega.
Teema 5. Kollektiivsete päästevahendite ja veesõidukite käsitlemine (sh rasketes ilmastikutingimustes).	19 0,5	20 3,0	5.1 Päästeparved ja päästepaadid: 5.1.1 päästevahendi varustuse kasutamine; 5.1.2 kuidas laevast eemalduda; 5.1.3 meetmed kuumarabanduse, päikesepiste, hüpotermia vastu; 5.1.4 merehaigus, mida selle vastu teha; 5.1.5 vee ja toidu optimaalne kasutamine, kuidas vältida dehüdratsiooni; 5.1.6 ellujäämine vees oleva õli ja leviva tule korral; 5.1.7 triivankru kasutamine triivi vahendamiseks; 5.1.8 vaht; 5.1.9 nähtavaks tegemine; 5.1.10 moraali säilitamine; 5.2 Meremeheoskused: 5.2.1 otsade käsitlemine, sõlmed; 5.3 Ohutustehnika päästevahendite kasutamisel: 5.3.1 käitumisreeglid;	21 Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – tunneb ja oskab teha peamisi sõlmi: ankrusõlm, seasõrg, õigesõlm, vahemehesõlm, enesepäästesõlm, soodisõlm, rehvisõlm; – oskab teha sõlmi käsi silmusest läbi panemata; – teab, kuidas tegutseda päästeparves. 22 Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – sõlmede tegemine.
Teema 6. Ellujäämine merel.	23 1,0	24 4,0	6.1 Merel ellujäänuid varitsevad ohud: 6.1.1 kuumarabandus, päikesepiste, külmakahjustused, hüpotermia; 6.1.2 merehaigus; 6.1.3 dehüdratsioon; 6.1.4 merevee joomine; 6.1.5 tuli või õli vees, 6.1.6 kaaslaste ettearvamatu käitumine; 6.1.7 mereelustik. 6.2 Käitumine halbades ilmastikuoludes: 6.2.1 valitsevad ohud; 6.2.2 helisignaalid; 6.2.3 randumine tormiga, uduga. 25	26 Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – tunneb kriisi tekkimise ennetusviise ja vältimisvõimalusi; – tunneb merel varitsevaid ohtusid ning teab võimalusi nende vältimiseks, leevendamiseks; – teab ja oskab rakendada enda nähtavaks tegemise viise halva nähtavuse korral; – teab sildumise, randumise võtteid halbades ilmastikutingimustes; – teab mooduseid, kuidas säilitada kriisisituatsioonis; 27 Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – päästeparve teiste sisse aitamine; – tegutsemine päästeparves minimaalselt 120 minutit;

Teema 7. Veesõiduki maha jätmine.	0,5		7.1 Veesõiduki maha jätmine: 7.1.1 meeskonna kohustused; 7.1.2 veesõiduki juhi korraldus laeva mahajätmiseks;	28 Hindamine: – teab, millised on meeskonnaliikmete ülesanded; – teab, et käsk veesõiduk maha jätta tuleb kaptenilt; – teab, et esmased veesõidukilt lahkumise järgsed tegevused ja vees võetavad meetmed on suunatud ellujäämist ähvardavate riskide vähendamisele. 29 Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; 30
Teema 8. Hädasignaali edastamise vahendid.	0,5	0,5	8.1 Erinevad hädasignaalid: 8.1.1 võimalusi hädasignaali andmiseks; 8.1.2 rahvusvahelised hädasignaalid; 8.1.3 pürotehnika ja selle ohutu kasutamine;	Hindamine: – teab rahvusvahelisi hädasignaale, oskab anda hädasignaali; – tunneb hädasignaali andmise vahendeid (SART, EPIRB, PLB) ning teab nende erinevusi, samuti tuvastamise mooduseid; – oskab deaktiveerida kogemata aktiveeritud hädasignaali edastamise vahendeid – teab vastavaid protseduure; – oskab ohutult kasutada pürotehnilisi vahendeid; 31 Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u> ; – pürotehnika ohutu käsitsemine (suitsupoi, säratõrviku, SOLAS langevarjuraketi kasutamine);

Teema 9. Helikopteri kasutamine päästetegevuses.	0,5		9.1 Kommunikatsioon helikopteriga. 9.2 Helikopteri vintsimise operatsioon: 9.2.1 selgitatakse, kust on võimalik evakueerida helikopteriga (mastid, taglastus jm ohud); 9.2.2 selgitatakse käitumist helikopteri vintsimisel (erinevad meetodid: rakmed, korv, võrk); 9.2.3 peamised ohud.	Hindamine: – teab helikopteriga päästmisoperatsiooniga kaasnevaid ohte; 32 Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; 33
---	------------	--	---	--

I ASTE PÄÄSTEMISE MOODUL

Teema	Teoreetilised loengud (AT)	Praktiline õpe (AT)	Sisu	Arvestusel nõutud teadmised
Teema 1. Levinumad päästevahendid.	1,0		1.1 Otsinguseadmed ja abivahendid: 1.1.1 binoklid, öövaatlusseadmed, prožektorid, radar ja nende kasutamine; 1.1.2 turvanöör, päästerõngas, päästevõrk ja nende kasutamine; 1.1.3 Isiklik varustus. Päästeülikond, mask, snorkel, lestad ja nende kasutamine; 1.2 Pukseerimis-, side- ja kustutusvahendid: 1.2.1 otsad, nuga/kirves; 1.2.2 käsiraadiojaamad, sidelahendusega kiiver; 1.2.3 tule tõrjevahendid päästetegevuses;	Hindamine: – teab, millised on peamised otsinguseadmed ja abivahendid SAR töödel ning oskab neid kasutada; – teab ja oskab kasutada pukseerimis-, side- ja kustutusvahendeid. Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll;
Teema 2. Tööohutus ja riskide äratundmine	1,0		2.1 Ohutuse tagamine: 2.1.1 ohutusnõuete täitmine; 2.1.2 peamised ohud: 2.1.2.1 ohud pukseerimisel ja madalikult päästmisel; 2.1.2.2 ohud pinnaltpääse operatsiooni läbiviimisel; 2.1.2.3 ohud tulekustutustöödel; 2.1.2.4 ohud otsingutel; 2.1.2.5 ohud inimese päästmisel veest; 2.1.2.6 ohud transpordil; 2.1.3 riskide hindamine ja maandamine;	Hindamine: – teab, kuidas täita ohutusnõudeid; – teab, millised ohud varitsevad erinevatel otsingu- ja päästetöödel, oskab neid hinnata ja maandada; – oskab päästeoperatsiooni läbiviimiseks valida õige varustuse; – teab, milline on päästeoperatsioonil kasutatav ohutusvarustus; oskab seda kasutada ning hooldada;

			<p>2.1.4 õige varustuse (sh isikukaitsevarustuse) valik ja hooldus:</p> <p>2.1.4.1 ülesandele vastav riietus;</p> <p>2.1.4.2 õige riietumine;</p> <p>2.1.4.3 varustuse regulaarne ja nõuetekohane hooldus.</p> <p>2.2 Ohutusvarustus:</p> <p>2.2.1 täispuhutav päästevest:</p> <p>2.2.1.1 manuaalne avamine;</p> <p>2.2.1.2 automaatne avamine;</p> <p>2.2.2 käsiraadiojaamad;</p> <p>2.2.3 päästevahendid, nt päästerõngad, ja nende varustatuse kontroll.</p> <p>2.3 Veesõiduki mehitamine:</p> <p>2.3.1 veesõiduki ja varustatuse kontroll;</p> <p>2.3.2 meeskonna kvalifikatsioon:</p> <p>2.3.2.1 liikmete arv;</p> <p>2.3.2.2 ühine arusaam, kokkutöötamine;</p> <p>2.3.3 ohutud töövõtted veesõidukil:</p> <p>2.3.3.1 töö tekil (vest, kindad, turvarakmed jm);</p> <p>2.3.3.2 otsade ohutu käsitlemine:</p> <p>2.3.3.2.1 sidumine;</p> <p>2.3.3.2.2 otstest üle liikumine;</p> <p>2.3.3.2.3 otsade klaarimine;</p> <p>2.3.3.2.4 ohutu töötsoon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – teab veesõiduki mehitamise põhimõtteid; – saab aru meeskonna ning otsingu- ja päästetöö põhimõtetest; – teab ja oskab rakendada ohutuid töövõtteid veesõidukil (töö tormiga, otsade ohutu käsitlemine – kuidas ohutult otsi siduda, kuidas üle liikuda, klaarida, ohutu töötsoon); <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll;
Teema 3. Otsingud: visuaalne otsing	1,0	2,0	<p>3.1 Otsinguga seotud mõisted ja definitsioonid;</p> <p>3.2 Ilmastik:</p> <p>3.2.1 vihm;</p> <p>3.2.2 udu;</p> <p>3.2.3 lainetus;</p> <p>3.2.4 päike;</p> <p>3.2.5 lahtine jää;</p> <p>3.2.6 videvik;</p> <p>3.3 Otsingumeetodid:</p> <p>3.3.1 Visuaalne vaatlus:</p> <p>3.3.1.1 rollide vahetamine;</p> <p>3.3.1.2 moraal, motivatsioon;</p> <p>3.3.1.3 sõidukiirus;</p> <p>3.3.1.4 läbitud otsinguala suuruse hindamine (% üldsuurusest), sellest teavitamine;</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teab visuaalse otsingu põhimõtteid; – oskab hinnata raskendavaid asjaolusid ning nendest lähtuvalt tööülesannet läbi viia (ilmastik, aeg, veelud jms); – saab aru meeskonnatöö põhimõtetest visuaalsel otsingul (rollide vahetamine, moraali ja motivatsiooni hoidmine); – mõistab otsingumustreid ning oskab kasutada abivahendeid; <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine:</u>

			<p>3.3.2 elektroonilised vahendid;</p> <p>3.3.3 otsingumustrid:</p> <p>3.3.3.1 paralleelotsing;</p> <p>3.3.3.2 laienev ruut;</p> <p>3.3.3.3 sikk-sakk-liin (slaalom);</p> <p>3.3.3.4 sektorotsing;</p> <p>3.3.3.5 kindlal kursil toimuva otsing;</p> <p>3.3.4 abivahendid:</p> <p>3.3.4.1 prožektor;</p> <p>3.3.4.2 binokkel;</p> <p>3.3.4.3 radar;</p> <p>3.3.4.4 öövaatlusseadmed;</p> <p>3.3.4.5 soojuskaamera;</p> <p>3.3.4.6 valgusrakett;</p> <p>3.3.4.7 kuulamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – otsingualal visuaalse otsingu läbiviimine, – sektorite jagamine alusel lähtuvalt meeskonnaliikmete arvust, – objektide avastamine, optimaalse sõidukiiruse valik, rollide jagamine, vahetamine, abivahendite kasutamine, oskab hinnata läbitud otsinguala suurust ja sellest teavitada;
Teema 4. Kannatanu päästmine veest	1,0	3,5	<p>4.1 Erisused päästmisel sõltuvalt veekogust:</p> <p>4.1.1 meri;</p> <p>4.1.2 järv;</p> <p>4.1.3 jõgi;</p> <p>4.2 Veesõidukist ja kaldalt päästmine:</p> <p>4.2.1 distants, ohutu kaugus;</p> <p>4.2.2 visuaalne kontakt, häälkontakt;</p> <p>4.2.3 aeg:</p> <p>4.2.3.1 asukohta määramine;</p> <p>4.2.3.2 ilmastikuolud;</p> <p>4.2.3.3 meeskond;</p> <p>4.2.4 abivahendid;</p> <p>4.2.4.1 maamärgid.</p> <p>4.3 Ettevalmistus pinnaltpäästeks:</p> <p>4.3.1 varustuse kontroll;</p> <p>4.3.2 julgustusliin;</p> <p>4.3.3 vette sisenemine;</p> <p>4.3.4 kommunikatsioon (käemärgid, raadioside, valgusallikad jne).</p> <p>4.4 Ujumisviisid kannatanu lähenemisel:</p> <p>4.4.1 vaba stiil;</p> <p>4.4.2 maski ja snorkliga ujumine;</p> <p>4.4.3 silmside;</p> <p>4.4.4 suhtlemine kannatanuga – häälkontakt.</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – saab aru erineva iseloomuga veekogude erisusest ning sellest lähtuvatest päästetoimingutest; – teab, kuidas päästa veekogu kaldalt ja veesõidukist (milline on ohutu kaugus, samuti, kuidas kannatanuga suhelda ning kuidas hinnata päästeoperatsioonile kuluvat aega, mh töö efektiivsuseks korraldamiseks); – oskab kasutada abivahendeid ning mõistab maamärkide määramise olulisust päästetegevuses ning oskab seda rakendada; teab, kuidas kannatanut veesõidukisse või kaldale transportida ja tõsta; – tunneb ohutuid töövõtteid (sh mootori seiskamine) kannatanu käitlemisel veesõiduki juures; – oskab hinnata veekogu ja sisenemiskoha iseloomu; – oskab kontrollida varustust enne vette sisenemist (nii ise kui julgustaja);

			<p>4.5 Kannatanu haardesse võtmine, kannatanu haardest vabanemise võtted:</p> <p>4.5.1 lähenemine;</p> <p>4.5.2 abivahendite kasutamine;</p> <p>4.5.3 haardest vabanemine;</p> <p>4.5.4 käemärgid;</p> <p>Julgestaja tegevus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oskab meeskonnatööd – julgestaja abistab varustuse seljapanekul (sh lestad, mask ja snorkel), kinnitab julgestusliini, kontrollib liini ning jälgib päästjat; – päästja oskab ohutult vette siseneda; – teab, kuidas kannatanuni ujuda, talle läheneda ning millised tegevused on sealjuures olulised (silmside, suhtlemine, eneseohutus); – teab, kuidas kannatanut haardesse võtta ning ka vajadusel haardest vabaneda; teab, milliseid abivahendeid on päästmisel võimalik kasutada ning oskab neid päästetegevuses rakendada; – oskab kasutada signaliseerimiseks käemärke ning saab nende tähendusest aru; – julgestaja mõistab käemärkide tähendust ning teab, millised on tema kohustuslikud toimingud päästetegevuse käigus (sh vahemaa lugemine ja abistamine kannatanu käitlemisel). <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll. – <u>praktiline ettenäitamine:</u> <ul style="list-style-type: none"> – päästehüppe sooritamine; – kannatanu ära toomine veest; – passiivne/agressiivne kannatanu ning temaga toimetulek; – käemärgid, julgestaja tegevus.
Teema 6. Tegutsemine kannatanu transportimisel	0,5	2,0	<p>6.1 Vahendid:</p> <p>6.1.1 kandraam:</p> <p>6.1.1.1 kühvelraam;</p> <p>6.1.1.2 ujuv seljalaud;</p> <p>6.1.1.3 käepärastest vahenditest (tekk, koormakate vms);</p> <p>6.1.2 veesõiduk:</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – oskab transportimiseks kasutada erinevaid vahendeid (kühvelraam, seljalaud); – oskab transpordivahendit käepärastest vahenditest valmistada;

			<p>6.2 Kannatanu transpordiks ette valmistamine: 6.2.1 kannatanu seisundi hindamine ja jälgimine; 6.2.2 kannatanukaardi täitmine; 6.2.3 olukorra hindamine, looduslikud tingimused: 6.2.3.1 ohutuima ja efektiivseima transpordiviisi valimine arvestades valitsevaid tingimusi.</p> <p>6.3 Kannatanu transportimine: 6.3.1 kannatanu käitlemine raskesti ligipääsetavas kohas: 6.3.1.1 ohutegurid; 6.3.1.2 ohutud töövõtted; 6.3.2 kannatanu käitlemine vees ja veest tõstmisel: 6.3.2.1 ohutegurid; 6.3.2.2 ohutud töövõtted; 6.3.2.3 päästevõrgu ning käepäraste vahendite kasutamine; 6.3.2.4 mootori seiskamine vajadusel; kannatanu asend.</p> <p>6.4 Koostöö kiirabiga;</p>	<ul style="list-style-type: none"> – teab, milliseid võtteid kasutada kannatanu asetamiseks transpordivahendile ning kuidas kannatanu kindlalt kinnitada; – oskab hinnata kannatanu seisundit, seda jälgida, teab, mis on kannatanukaart ning kuidas seda täita ning mis infot sealt saab; – oskab valida olukorrale vastavalt ohutuima ja efektiivseima transpordiviisi; – oskab käsitleda kannatanut erinevates keskkondades (vesi, raskesti ligipääsetavad kohad); – oskab hinnata ohutegureid kannatanu transpordil ning rakendada ohutuid töövõtteid; – teab, kuidas kannatanut veesõidukis transportida (paigutamine, lainetusega arvestamine, kannatanu pea jälgimine, kui on pikali jmt). – teab, milline peab olema kannatanu asend tõstmisel ja transportimisel; – oskab kannatanut õigete tõstmisvõtetega tõsta veesõidukile. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – kannatanu ettevalmistamine transpordiks ja tõstmiseks; – kannatanu transport vees; – kannatanu transport veesõidukist kaldale; – kannatanu transport veesõidukist kaile; – kannatanu tõstmine veesõidukisse.
Teema 7 Veesõiduki käsitlemine	0,5	1,0	7.1 Veesõidukid:	8 Hindamine:

			<p>7.1.1 veesõiduki merekõlblikkuse kontroll; 7.1.2 veesõiduki kasutatavad käsklused ja terminid; 7.1.3 meeskonna ja kannatanute paigutus alusel; 7.2 Tegutsemine inimene üle parda (MOB) olukorras: 7.2.1 käitumine: teadaandmine, päästevahendid, jälgimine; 7.2.2 erinevad MOB manöövrid; 7.2.3 ohutu manööverdamine: alltuule/pealtuule; 7.2.4 GPS seadmed; 7.3 Koostöö teiste SRU üksustega</p>	<ul style="list-style-type: none"> – oskab kontrollida veesõiduki korrasolekut meresõiduks; – teab erinevaid veesõidukil antavaid käsklusi; – oskab õigesti reageerida MOB olukorras; – teab veesõiduki manöövreid MOB olukorras; – oskab veesõidukit ohutult ankurdata; – teab veesõiduki peamisi seadmeid ja üldist konstruktsiooni; – tunneb peamisi kasutatavaid termineid. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – veesõiduki merekõlblikkuse kontrollharjutus; – MOB olukord (oma meeskonnaliige) peab järgima kõiki protseduure meeskonnaliikme leidmiseks ning pardale aitamiseks.
Teema 8. Tegutsemine pukseerimisel	1,0	2,0	<p>8.1 Pukseerimise ettevalmistamine: 8.1.1 olukorra hindamine, võimalikud ohud; 8.1.2 kommunikatsioon; 8.1.3 reeglid ja vastutus, pukseerimisleping. 8.2 Lähenemise viisid 8.2.1 paralleelne; 8.2.2 ristuv; 8.2.3 45-kraadise nurga alt; 8.2.4 tagurdamine. 8.3 Otsade toimetamine pukseeritavani 8.3.1 viskeliin; 8.3.2 viskerõngas. 8.4 Otsade kinnitamine 8.4.1 konfiguratsioonid, nimetused (springid, põikiotsad); 8.4.2 otsade kontroll; 8.4.3 sõlmed pukseerimiseks. 8.5 Pukseerimise viisid</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> – teab, kuidas pukseerimisolukorras käituda ja millised on pukseerimisoperatsiooni tööohutuse reeglid; – oskab erinevaid tegureid arvesse võttes pukseerimisoperatsiooni ette valmistada; – tunneb pukseerimise puhul kehtivaid reegleid ja teab vastutust; – teab erinevaid lähenemise viise pukseerimisoperatsioonil ning oskab neid rakendada; – oskab ohutult toimetada pukseeritavani kinnitusotsasid ning oskab otsasid kinnitada; – teab käitumisreegleid pingul otste puhul; – pukseerimiskolmnurga kasutamine;

			8.5.1 ahtris pukseerimine; 8.5.2 pardati pukseerimine. 8.6 Pukseerimiskiirus; 8.6.1 pukseerimiskiiruse valik arvestades: 9.6.1.1 veesõidukite suurust; 9.6.1.2 ilmastiku tingimusi; 9.6.1.3 kaugust. 8.7 Tuled, märgid, helisignaalid; 8.8 Meeskonna ülesanded pukseerimisel; 8.8.1 Pukseerimise vahi korraldus; 8.8.2 ohutu paiknemine.	– tunneb pukseerimisviise ning oskab olukorrast lähtuvalt valida ohutuima; – teab, milline on ohutu pukseerimise kiirus ning tegureid, millest see sõltub; – oskab valida ohutu kiiruse; – teab ja oskab kasutada pukseerimisel rakendatavaid tulesid, märke ja helisignaale; – teab, millised on meeskonna ülesanded pukseerimisel; – oskab veesõidukit ohutult ja efektiivselt kai külge kinnitada ja sealt vabastada. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – <u>praktiline ettenäitamine</u>; – pukseerimise protseduuride läbiviimine (pardati ja ahtrist).
Teema 9. Veesõiduki madalikult päästmine	0,5		9.1 Olukorra hindamine: 9.1.1 võimalikud inimvigastused; 9.1.2 veesõiduki eripärad; 9.2 Veesõiduki kere kontrollimine: 9.2.1 vigastuste hindamine. 9.2.2 lekete sulgemine; 9.3 Süvise vähendamine: 9.3.1 vabastamissuuna määramine; 9.3.2 jahil poomi ja masti kasutamine kallutamiseks; 9.3.3 mootorpumba kasutamine. 9.4 Veesõidukite madalikult vabastamine: 9.4.1 pukseerimisotste kinnitamine; 9.4.2 kommunikatsiooni loomine (raadio, audio-visuaalne); 9.4.3 vabastamismeetodite kasutamine. 9.5 Vigastuste hindamine: 9.5.1 veesõiduki kere järelkontroll.	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – teab veesõiduki madalikult päästmise ja vabastamise protseduure (vigastuste hindamine, sh inimvigastused, ja järelkontroll); – teab kuidas käepäraste vahenditega sulgeda veesõiduki kerel esinevaid lekkeid; – oskab määrata aluse vabastamissuuna; – teab, milliseid vabastamismeetodeid rakendada. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll;
Teema 10. Tegutsemine veesõiduki tulekahju korral	0,5	2,0	10.1 Olukorra hindamine 10.2 Väikesed põlengud 10.3 Ulatuslikud põlengud	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – oskab valida tuletõrjetööde iseloomule kohast varustust;

			<p>10.4 Protseduurid:</p> <p>10.4.1 esmased tegevused:</p> <p>10.4.1.1 kütuse juurdevoolu sulgemine;</p> <p>10.4.1.2 plahvatusohu hindamine;</p> <p>10.4.1.3 õhuavade sulgemine jmt.</p> <p>10.4.2 inimeste paiknemine juhul kui pole neid võimalik teisele veesõidukile ümber paigutada.</p> <p>10.4.3 tule lokaliseerimine ja likvideerimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - teab, kuidas käituda tulekahju korral, läbiviidavate toimingute ajastus ja järjestus vastavad olukorra asjaoludele ja tingimustele; - teab, milliseid toiminguid, tehnikaid ja tulekustutusaineid tule lokaliseerimiseks ja likvideerimiseks kasutada. <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teadmiste kontroll; - <u>praktiline ettenäitamine:</u> - tulekahju kustutamine veega, kasutades kombineeritud joatoru; - tulekahju kustutamine vahu, pulbri või muu tuld tõrjuva aine abil.
--	--	--	--	--

II ASTE MERE PÄÄSTEÜKSUSE JUHI MOODUL

Teema	Teoreetilised loengud (AT)	Praktiline õpe (AT)	Sisu	Arvestusel nõutud teadmised
Teema 1. Merepäästealane juhtimine.	0,5		<p>1.1 Rollid, vastutus:</p> <p>1.1.1 meeskonnaliikmete rollid;</p> <p>1.1.2 meeskonnaliikmete vastutus;</p> <p>1.1.3 meeskonnatöö planeerimine ja juhtimine;</p> <p>1.1.4 otsingu- ja päästetöödeks valmistumine ja väljasõit.</p> <p>1.2 Kommunikatsioon:</p> <p>1.2.1 SRU omavaheline kommunikatsioon;</p> <p>1.2.2 korraldused meeskonnale;</p> <p>1.2.3 TPI;</p> <p>1.2.4 OSC, SMC, sh nende tegevuse põhimõtted;</p> <p>1.3 Koostöö:</p> <p>1.3.1 teiste üksustega;</p> <p>1.3.2 JRCC, MRSC-ga.</p>	<p>Hindamine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oskab jagada ülesandeid; - oskab tagada meeskonnatöö efektiivse toimimise. <p>•</p> <p>Pädevuse näitamise meetodid:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teadmiste kontroll; - praktiline ettenäitamine: <p>•</p>

Teema 2. Otsingute planeerimine ja juhtimine.	3,0	1,0	2.1 Otsingumeetodid ja nende kasutamine erinevates olukordades: 2.1.1 erinevad otsingumeetodid (paralleelotsind, sektorotsing, laienev ruut); 2.1.2 otsinguala määratlemine. 2.2 Otsingute teostamine: 2.2.1 otsinguks valmistumine; 2.2.1.1 meeskonna mehitamine; 2.2.1.2 otsingueelsed protseduurid; 2.2.1.3 lisainfo hankimine, sh erioskuste vajaduse väljaselgitamine; 2.2.1.4 varustuse vajaduse väljaselgitamine; 2.2.1.5 kommunikatsioon; 2.2.2 Sündmuskohale suundumine: 2.2.2.1 varustuse kontroll; 2.2.2.2 otsade ettevalmistamine; 2.2.2.3 otsinguala märkimine kaardile; 2.2.2.4 tegevusplaan; 2.2.2.5 pinnaltpäästja ettevalmistamine; 2.2.2.6 vaatlus; 2.2.2.7 ülesannete jaotus; 2.2.2.8 kommunikatsioon; 2.2.3 Sündmuskohal: 2.2.3.1 dokumenteerimine; 2.2.3.2 sidepidamine; 2.2.3.3 TPI; 2.2.3.4 ülesannete jaotus; 2.2.3.5 töövõime säilitamine; 2.2.3.6 kommunikatsioon.	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – tunneb erinevaid otsingumeetodeid ning oskab neid erinevates olukordades kasutada; – oskab määratleda otsinguala, hinnata sündmuskohal valitsevaid olusid ning sellest lähtuvalt kasutada efektiivseimat; – otsingumeetodit (sh vajadusel määratleda otsinguvööndi laiust ja otsinguliinide vahekaugust ning teha vastavaid ettepanekuid SMC-le); – oskab jagada ülesandeid; – hangib vajalikku lisainformatsiooni, et otsingutele väljasõit toimuks lähtuvalt sündmuse iseloomust; – oskab suhelda OSC ja SMC-ga, koostöös nendega oskab rakendada vajalikke meetmeid; – oskab jagada ülesandeid meeskonnaliikmetele, vajadusel ka teistele appi tulnud SRU-dele; – oskab teha koostööd; – oskab hinnata SRU võimalusi ülesande sooritamiseks; – oskab selgitada TPI ning tegutseda sellele suunatult; – oskab märgata töö efektiivsust pärssivaid tegureid ning sellest lähtuvalt tegevusi ümber planeerida (ülesannete ümberjaotamine); • Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine;
Teema 3. Otsingud saarestikus ja avamerel.	0,5	5,0	3.1 Otsingutega seotud mõisted: 3.1.1 otsinguvööndi laius; 3.1.2 otsinguliini pikkus; 3.1.3 otsinguala alguspunkt.	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – teab, millised tegurid otsinguid mõjutavad ning oskab rakendada meetmeid

			3.2 Otsinguid mõjutavad tegurid: 3.2.1 ilmastik 3.2.2 meeskond 3.2.3 keskkond 3.3 Abivahendite kasutamine: 3.4 Töövõime säilitamine: 3.4.1 moraal ja motivatsioon; 3.4.2 meeskonna töö ümberkorraldamine 3.5 Otsingud madalas vees: 3.5.1 maamärgid; 3.5.2 ahela moodustamine.	võimalikult tulemusliku otsingu läbiviimiseks; – tunneb otsingutega seotud mõisteid ning oskab juhtida meeskonda otsingutel; – oskab meeskonda motiveerida, oskab tähele panna ohumärke meeskonnatöös ning vajadusel töö ümber korraldada; – oskab läbi viia otsinguid madalas vees. • Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine:
Teema 4. Evakuatsioon ja kannatanu transport	1,0	2,0	4.1 Vajamineva ressursi hindamine: 4.2 Evakuatsioonikoht: 4.2.1 SRU osalemine evakueerimise läbiviimisel; 4.2.2 SRU tegevused evakueerimisel; 4.2.3 Kogunemispunkti ja evakuatsioonikoha mõiste; 4.2.4 Mitte kannatanutue, kannatanute ja hukkunute kogunemispunktid (kannatanute jaotamine vastavalt vigastuste raskusastmele). 4.3 Triiaž ja kannatanu transport: 4.3.1 triiaži eesmärk ja vajalikkus; 4.3.2 triiaži üldised põhimõtted; 4.3.3 triiažikategooriad ja aeg arstini; 4.3.4 triiaži läbiviimine;	Hindamine: – oskab hinnata vajaminevat ressursi suurõnnetuste puhul; – teab, mis on triiaž ning oskab seda läbi viia; – mõistab evakuatsiooni olemust ning SRU tegevusi evakuatsiooni puhul. • • Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine: • triiaži ülesanne siia, selle põhjal juba SRU toimingud kannatanute jaotamiseks
Teema 5. Sidepidamine merepäästeolukordades.	0,5	0,5	5.1 Side SMC/OSC-ga: 5.2 SRU teated 5.2.1 Väljasõiduteade; 5.2.2 tegelik saabumisaeg (Actual Time of Arrival, ATA); 5.2.3 teated olukorra kohta; 5.2.4 teated tegevuse kohta; 5.2.5 teade tagasijõudmise kohta; 5.2.6 teated valmisoleku kohta.	Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine:
Teema 6. Päästetööde teostamine.	1,0	4,0	6.1 Pukseerimine. 6.2 Otsingud. 6.3 Tulekahju veesõidukis.	Pädevuse näitamise meetodid: – teadmiste kontroll;

			6.4 Evakueerimine. 6.5 MOB, haigetransport.	<ul style="list-style-type: none"> – praktiline ettenäitamine:
Teema 7. Tööohutus ja riskide äratundmine;	0,5		1. Moraal, situatsioon, motivatsioon	Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine:
Teema 8. Veesõiduk, veesõiduki juhtimine erinevates ilmastiku tingimustes.	2,0	4,0	9.1 Veesõiduki ehitus: 9.2 Veesõiduki veeskamine ja käsitsemine: 9.3 Ümber läinud veesõiduki õigeks keeramine: 9.4 Side- ja signaliseerimisvahendite kasutamine	Hindamine: <ul style="list-style-type: none"> – oskab veesõidukit käsitseda veeskamise ajal ja pärast veeskamist; – tunneb veesõiduki ehitust ja teab selle eripärasid; – mõistab ja oskab järgida veesõiduki veeskamise ja käsitlemisega seotud ohutusnõudeid; – teab, kuidas keerata õigeks ümber läinud veesõidukit; – oskab käsitseda veesõidukit ebasoodsates ilmastiku- ja mereoludes; – oskab kasutada veesõiduki turva- ja navigatsioonivahendeid; – oskab hinnata veesõiduki valmisolekut koheseks veeskamiseks; – oskab hooldada, läbi viia veesõiduki avariiremonti; – oskab käitada veesõiduki mootorit. Pädevuse näitamise meetodid: <ul style="list-style-type: none"> – teadmiste kontroll; – praktiline ettenäitamine:

LISA 3. KOOLITUSKAVADE VÕRDLUSTABEL

Veepääste erivõimekus VP2		VT merepäästja		
Teema	Sisu	Teoreetiline	Praktiline	Märkused
Pinnaltpääste alused	Päästetöö pinnaltpääste juhend	0		
	Ohutustehnika	X		
Varustus	Pinnaltpääste isikukaitsevarustus	X		
	Pinnaltpääste lisavarustus	X		
	Pinnaltpääste päästevahendid	X		v. a. päästelaud, teleskoopritv
	Pinnaltpääste tehnilised vahendid	X		
	Pinnaltpääste varustuse kasutamine,	X		
	kontrollimine ja hooldamine			
Harjutused basseinis	Turvaline vette minek		X	
	Ujumine		X	
	Tulekustutusriietusega ujumine			Ei anna lisandväärtust
	Pinnaltpääste isikukaitsevarustusega ujumine		X	
	Päästelaua käsitlemine		0	
	Käemärkide kasutamine		X	

	Kannatanu transport ja tõstmine veest		X	
	Kannatanule lähenemine		X	
	"Jääl ronimine"		0	
Avavee harjutused	Kannatanu asukoha märgistamine		X	
	"Jääl" liikumine		0	
	Käemärgid ja nende kasutamine		X	
	Päästelaual käsitlemine		0	
	Harjutused päästelaual		0	
	Kannatanule lähenemine päästelaual		0	
	Kannatanu transport ja tõstmine veest		0	Päästelaual
	Esmaabi hüpotermia korral		X	
Avavee harjutused	Meeskonna ja pinnaltpääste lüli koostöö		X	
Pinnaltpääste alused (voolav vesi)	Päästetöö pinnaltpääste juhend	0		
Pinnaltpääste varustus päästmiseks voolavast veest	Pinnaltpäästes kasutatav erivarustus	0		
Päästmine voolavas vees	Päästmine kaldalt		X	v. a. päästelaual, teleskoopritv
	Päästmine ujuvvahendiga		0	
	Päästmine vees		0	
	Kinnituskohtade loomine		0	

	Ohud pinnaltpäästjale		0	
Avavee harjutused voolavas vees	Kannatanu päästmine erivarustusega		0	
Päästetööde paadid ja tegevused	Paadi ja mootori korrasoleku kontroll		X	
	Paadi veeskamine		0	
	Paadi vees haagisele paigaldamine		0	
Paadiga veekogul liiklemine	Navigatsioonimärgid ja poid		X	
	Tee andmise reeglid		X	
	Ohud ja takistused (kivid, võrgud jms)		X	
	Lähenemine ja möödumine (ujujad,		X	
	teised veesõidukid, rajatised jms)		X	
Päästetööd paadiga	Lähenemine kannatanule		X	
	Kannatanu paati aitamine (ilma abi- vahenditeta, päästevõrguga)		X	

LISA 4. ANKEETKÜSIMUSTIK

Olen Sisekaitseakadeemia päästeteenistuse eriala üliõpilane. Minu lõputöö eesmärgiks on uurida vabatahtlike merepäästjate kaasamisvõimalust siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Lõputöö eesmärgi saavutamiseks on kavas vabatahtlike merepäästeseltside seas läbi viia ankeetküsitlus, mille tulemusel saada informatsiooni seltside reageerimisvalmidusest, olemasolevast varustusest, koolituse ja varustuse vajadusest ning merepäästeseltside enda huvi olla Päästeameti poolt kaasatud siseveekogu õnnetuste lahendamisele. Uurimisobjektiks on kõik Eesti vabatahtlikud merepäästeseltsid, kes on koondunud katuseorganisatsioonide Päästeliit, Eesti Vabatahtlik Mere- Ja Järvepääste alla ning Saaremaa Vabatahtlik Merepääste Selts. Antud küsimustikus osalenute vastuseid kasutatakse ainult selle lõputöö eesmärgi saavutamiseks.

1. Teie merepäästeühingu nimi?
2. Kas omate kehtivat merepäästetöö teostamise tsiviilõiguslikku lepingut Politsei- ja Piirivalveametiga?
 - Jah
 - Ei
3. Korraga valves olevate inimeste arv?
4. Teie ühingu päästesündmustele reageerimise aeg?
 - 15 minutit
 - 30 minutit
 - 60 minutit
 - Üle 60 minuti
5. Millist varustuse elementi ja selle kogust all olevast nimekirjast omab Teie ühing?
 - Kuivülikond
 - Kapuuts
 - Kindad
 - Sukeldumismask
 - Hingamistoru
 - Lestad
 - Paukvest
 - Korkvest

- Korkvest pinnaltpäästeks kiirevoolulises vees
- Nuga
- Kiiver
- Veekindel pealamp/veekindel lamp
- Jäänaasklid
- Turvanöör poolil (300m)
- Viskeliin
- Teleskooppäästeritv
- Päästerõngas
- Päästelaud

6. Kas omate päästetööde paati, mida on võimalik transportida paadihaagisega?

- Jah
- Ei

7. Kui pikk(ad) on Teie päästetöö paat(id) (meetrites)?

8. Kas omate paadihaagist, millega oma päästetöö paati transportida?

- Jah
- Ei

9. Kas omate tehnikat, millega maismaal paadihaagist koos päästetöö paadiga transportida?

- Jah
- Ei

10. Kas hindate, et Teie varustuses on kvaliteetse veepääste teenuse pakkumiseks puudujääke?

- Jah Kui jah, siis millist varustust juurde vajaksite?
- Ei

11. Kas tunnete, et vajate täiendavat veepääste koolitust?

- Jah Kui jah, siis millist?
- Ei

12. Kas olete huvitatud sellest, et Päästeamet kaasaks Teie merepäästeühingut veeõnnetuste lahendamistele, mis on toimunud siseveekogudel?

- Jah
- Pigem jah
- Pigem ei

- Ei

13. Kas olete huvitatud osalema 29 tunnise (akadeemiline) täiendaval lisakoolitusel, et saaksite teostada pinnaltpäästet ka seisu- ja vooluveekogudel?

- Jah
- Pigem jah
- Pigem ei
- Ei